

C/2023/1640

29.12.2023

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 18ης Δεκεμβρίου 2023,

σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ευρώπη

(C/2023/1640)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 182 παράγραφος 5 και το άρθρο 292, πρώτη και δεύτερη περίοδος,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η σύσταση 2005/251/ΕΚ ⁽¹⁾ της Επιτροπής διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη στήριξη των ερευνητών και των ερευνητικών σταδιοδρομιών στην Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και ο κώδικας δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών («Χάρτα και κώδικας δεοντολογίας για τους ερευνητές») έχουν καταστεί σημεία αναφοράς για ερευνητές και εργοδότες ή χρηματοδότες ερευνητών, συμβάλλοντας στην ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (ΕΧΕ) και στηρίζοντας την ανάπτυξη μιας πιο ελκυστικής, πιο ανοικτής και πιο βιώσιμης ενωσιακής αγοράς εργασίας για τους ερευνητές. Από το 2008 εφαρμόζεται ευρωπαϊκή διαδικασία που πιστοποιεί τη δέσμευση και την πρόοδο ενός ιδρύματος όσον αφορά την εφαρμογή των αρχών της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές, καθώς και της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές (HRS4R).
- (2) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκό Θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα», που εκδόθηκε την 1η Ιουλίου 2020 ⁽²⁾, υπογραμμίζει ότι οι ερευνητές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επιστήμης και της καινοτομίας και ότι χρειάζονται ειδικές δέσμες δεξιοτήτων για να έχουν επιτυχημένες σταδιοδρομίες εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου. Προβλέπει τον προσδιορισμό μιας ταξινόμησης δεξιοτήτων για τους ερευνητές, μεταξύ άλλων για να καταστεί δυνατή η στατιστική παρακολούθηση της κυκλοφορίας επιστημόνων, την ανάπτυξη ευρωπαϊκού πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές και την παροχή στήριξης για τον εφοδιασμό των ερευνητών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για τη διατομεακή κινητικότητα. Η πρώτη εμβληματική δράση του θεματολογίου δεξιοτήτων, το σύμφωνο της Ένωσης για τις δεξιότητες, στηρίζει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση μέσω της συνεργασίας μεταξύ της βιομηχανίας, των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, των κοινωνικών εταίρων και των δημόσιων αρχών στο πλαίσιο συμπράξεων δεξιοτήτων μεγάλης κλίμακας.
- (3) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ένας νέος ΕΧΕ για την έρευνα και την καινοτομία», που εκδόθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου 2020 ⁽³⁾, αναγνωρίζει ότι οι συνθήκες επαγγελματικής εξέλιξης για την προσέλκυση και τη διατήρηση των καλύτερων ερευνητών στην Ένωση είναι απαραίτητες στον παγκόσμιο αγώνα δρόμου για ταλέντα και ότι τα προηγούμενα έτη δεν έχει αντιμετωπιστεί κατάλληλα η επισφαλής απασχόληση, ιδίως για τους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους. Επισημαίνει επίσης τη συχνή αναντιστοιχία μεταξύ των δεξιοτήτων των ερευνητών και των αναγκών της κοινωνίας και της οικονομίας, και τη σημασία της κατάρτισης και της παροχής κινήτρων στους ερευνητές ώστε να ακολουθήσουν σταδιοδρομία εκτός του ακαδημαϊκού χώρου, με συμμετοχή της βιομηχανίας. Η εν λόγω ανακοίνωση τονίζει ότι, για να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας στην Ευρώπη, χρειάζεται μια εργαλειοθήκη μέτρων που θα έχει ως σκοπό την αναγνώριση των δεξιοτήτων των ερευνητών, την ανάπτυξη ενός πλαισίου ικανοτήτων για τους ερευνητές, την ενίσχυση της κινητικότητας και των μηχανισμών ανταλλαγής μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας και της βιομηχανίας, τη διασφάλιση στοχευμένων ευκαιριών κατάρτισης και τη δημιουργία διαδικτυακής πύλης υπό τη μορφή υπηρεσίας μίας στάσης στην οποία όλοι οι ερευνητές του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα θα μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε ευρύ φάσμα υποστηρικτικών υπηρεσιών. Η εν λόγω ανακοίνωση προβλέπει επίσης τη βελτίωση του συστήματος αξιολόγησης της έρευνας ώστε να αναγνωρίζεται κατάλληλα και ορθά η ποικιλομορφία των σταδιοδρομιών και των δραστηριοτήτων που ανταποκρίνονται καλύτερα στις απαιτήσεις της κοινωνίας.

⁽¹⁾ Σύσταση 2005/251/ΕΚ της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2005, σχετικά με την Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή και έναν κώδικα δεοντολογίας για την πρόσληψη ερευνητών (ΕΕ L 75 της 22.3.2005, σ. 67).

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα», COM(2020) 274 final.

⁽³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Ένας νέος ΕΧΕ για την έρευνα και την καινοτομία», COM(2020) 628 final.

- (4) Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τον «Νέο Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας», της 1ης Δεκεμβρίου 2020, τονίζεται ότι η δημιουργία ελκυστικών και ασφαλών συνθηκών εργασίας και η ενίσχυση της ελκυστικότητας των σταδιοδρομιών στον τομέα της έρευνας, κατά την οποία λαμβάνονται υπόψη η ανοικτή επιστήμη, η ισότητα των φύλων, οι ψηφιακές δεξιότητες, η αξιολόγηση της έρευνας, η διαφοροποίηση των σταδιοδρομιών στην έρευνα και οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, αποτελούν ζωτικά στοιχεία του νέου ΕΧΕ και συμβάλλουν στην προσέλκυση και τη διατήρηση άριστων ερευνητών.
- (5) Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την «Εμβάθυνση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας: Παροχή ελκυστικών και βιώσιμων σταδιοδρομιών και συνθηκών εργασίας στους ερευνητές και υλοποίηση της κυκλοφορίας επιστημόνων», της 28ης Μαΐου 2021, αναγνωρίστηκε ότι οι ερευνητές βρίσκονται στο επίκεντρο των ενωσιακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας και ότι απαιτείται πιο συντονισμένη δράση σε ενωσιακό επίπεδο για την υπέρβαση των υφιστάμενων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές για την οικοδόμηση διαλειτουργικών και βιώσιμων ερευνητικών σταδιοδρομιών – σταδιοδρομιών που καθιστούν δυνατές διαφοροποιημένες και πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες –, την τόνωση της ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων και την ανάδειξη της Ένωσης ως ελκυστικού προορισμού για τους ερευνητές. Στα εν λόγω συμπεράσματα προτείνεται η διενέργεια ανάλυσης της πιθανής εξέλιξης της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές για τη δημιουργία ενός ενιαίου και ολοκληρωμένου πλαισίου, το οποίο αντιμετωπίζει όλες τις προκλήσεις που σχετίζονται με τις ερευνητικές σταδιοδρομίες πέραν των αξιών και των αρχών και επικεντρώνεται σε όλους τους πιθανούς τομείς απασχόλησης στον χώρο της έρευνας, και ζητείται από την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση το 2022. Θέματα όπως η πρόσληψη, τα κίνητρα για ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, η διαφοροποίηση της σταδιοδρομίας και η επαγγελματική ανέλιξη, η διαλειτουργικότητα με όλους τους τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της βιομηχανίας, η αξιολόγηση των ερευνητών, η ισότητα των φύλων, η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και η βελτίωση της διακυβέρνησης και των υπηρεσιών του δικτύου EURAXESS και άλλων μέσων όπως το Europass προτείνονται ως στοιχεία που πρέπει να συμπεριληφθούν στην εν λόγω πρόταση.
- (6) Η σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου σχετικά με ένα «Σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη»⁽⁴⁾ περιλαμβάνει τις σταδιοδρομίες στον τομέα της έρευνας και την κινητικότητα των ερευνητών, μαζί με την αξιολόγηση της έρευνας, των ερευνητών και των ιδρυμάτων, ως σημαντικούς τομείς δράσης στο πλαίσιο των τομέων προτεραιότητας για κοινή δράση της Ένωσης και των κρατών μελών προς υποστήριξη του ΕΧΕ, και καθορίζει ένα κοινό σύνολο αρχών και αξιών για την υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας στην Ένωση. Τονίζει επίσης την ανάγκη να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στα αρχικά και στα μεσαία στάδια της σταδιοδρομίας των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες σε αυτά τα στάδια.
- (7) Το θεματολόγιο πολιτικής για τον ΕΧΕ που προσαρτάται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη «μελλοντική διακυβέρνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας», της 26ης Νοεμβρίου 2021, περιλαμβάνει ειδικές δράσεις για την «Πρόοδο στη μεταρρύθμιση του συστήματος αξιολόγησης για την έρευνα, τους ερευνητές και τα ιδρύματα ώστε να βελτιωθούν η ποιότητα, οι επιδόσεις και ο αντίκτυπός τους», και για την «Προώθηση ελκυστικών και βιώσιμων ερευνητικών σταδιοδρομιών, ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων και διεθνούς, διεπιστημονικής και διατομεακής κινητικότητας σε ολόκληρο τον ΕΧΕ». Η τελευταία αυτή δράση προβλέπει την ανάπτυξη ενός ενωσιακού πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες, καθώς και την αναβάθμιση των υφιστάμενων μέσων και πρωτοβουλιών και δημιουργία νέων. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία παρατηρητηρίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες· την εξέλιξη της Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές· τη δημιουργία της πλατφόρμας ταλέντων του ΕΧΕ ως υπηρεσίας μίας στάσης που θα λειτουργεί ως διαδικτυακή θύρα προς τις υπηρεσίες, το δίκτυο και τις πύλες EURAXESS, συμπεριλαμβανομένων των HRS4R και RESAVER· τη δρομολόγηση της πρωτοβουλίας ERA4You για την προώθηση της κυκλοφορίας ταλέντων μεταξύ τομέων και σε ολόκληρη την Ένωση· την ανταλλαγή ορθών πρακτικών όσον αφορά τα συστήματα έρευνας και καινοτομίας για τη στήριξη της ισόρροπης κυκλοφορίας επιστημόνων· και την πιλοτική εφαρμογή του νέου πλαισίου για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες με τους συνασπισμούς ευρωπαϊκών πανεπιστημίων.
- (8) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια», που εκδόθηκε στις 18 Ιανουαρίου 2022⁽⁵⁾, προβλέπει την ανάπτυξη πλαισίου για ερευνητικές σταδιοδρομίες, σε συνέργεια με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ελκυστικές και βιώσιμες σταδιοδρομίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που θα προταθεί το 2023.
- (9) Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας», που εκδόθηκε στις 5 Ιουλίου 2022⁽⁶⁾, αναγνωρίζει ότι η καινοτομία εξαρτάται από την επιτυχημένη προσέλκυση, καλλιέργεια και διατήρηση ταλαντούχων ατόμων και ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων, και υπογραμμίζει τη σημασία της διατομεακής κινητικότητας.

⁽⁴⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2021, σχετικά με ένα Σύμφωνο για την Έρευνα και την Καινοτομία στην Ευρώπη (ΕΕ L 431 της 2.12.2021, σ. 1).

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για μια ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια, COM(2022) 16 final.

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Νέο ευρωπαϊκό θεματολόγιο καινοτομίας, COM(2022) 332 final.

- (10) Η σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (*) τονίζει τη σημασία των επενδύσεων στην ανάπτυξη επιχειρηματικής νοοτροπίας, επιχειρηματικών πρακτικών, δεξιοτήτων και ικανοτήτων για ερευνητές και άλλους φορείς έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των ενδιάμεσων φορέων, των οποίων η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη είναι απαραίτητη προκειμένου να μεγιστοποιηθεί ο μετασχηματισμός των αποτελεσμάτων της έρευνας και της καινοτομίας σε λύσεις επωφελείς για την κοινωνία. Η εφαρμογή της εν λόγω σύστασης θα υποστηριχθεί από έναν κώδικα δεοντολογίας για τη συνεργασία μεταξύ της βιομηχανίας και της ακαδημαϊκής κοινότητας.
- (11) Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία για τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια -Σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας και της κοινωνίας: Ανοίγοντας τον δρόμο για μια νέα διάσταση στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση (*) - καλούν τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να προωθήσουν ενέργειες μεταξύ της διάστασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης (ΕΟΧ), του ΕΧΕ και του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΧΤΕ).
- (12) Οι ερευνητές αποτελούν βασικό πόρο για την κοινωνία. Διεξάγουν έρευνα, προωθούν την καινοτομία, συμβάλλουν στην εξεύρεση λύσεων στις κοινωνιακές προκλήσεις και παρέχουν στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στοιχεία για τεκμηριωμένες διεργασίες λήψης αποφάσεων. Οι ερευνητές είναι ταλέντα υψηλής ειδίκευσης που έχουν μεγάλες δυνατότητες να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στη ζήτηση της αγοράς εργασίας. Είναι ζωτικής σημασίας να βελτιωθούν οι συνολικές συνθήκες εργασίας και το περιβάλλον των ερευνητών, μεταξύ άλλων προσφέροντάς τους ελκυστικούς μισθούς.
- (13) Η ενίσχυση της ελκυστικότητας και της σταθερότητας των ερευνητικών σταδιοδρομιών σε ολόκληρη την Ένωση αποτελεί βασικό στοιχείο του ΕΧΕ. Ως εκ τούτου, υπάρχει σαφής ανάγκη να καταστούν οι ερευνητικές σταδιοδρομίες ελκυστικότερες για φοιτητές και αποφοίτους, χωρίς αποκλεισμούς, και να δημιουργηθούν συνθήκες πλαισίου για τη διατήρηση ταλαντούχων ερευνητών στην Ένωση, καθώς και για να καταστεί η Ένωση ελκυστικός και ανταγωνιστικός προορισμός για τους διεθνείς ερευνητές.
- (14) Οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) στηρίζουν επί 25 και πλέον έτη, ως μέρος των προγραμμάτων-πλαισίων για την έρευνα και την καινοτομία, ερευνητές από όλο τον κόσμο, σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, με έμφαση στην κατάρτιση, τις δεξιότητες και την επαγγελματική εξέλιξη. Το εν λόγω πρόγραμμα έχει επίσης διαρθρωτικό αντίκτυπο σε οργανισμούς (ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικά κέντρα, επιχειρήσεις κ.λπ.), διαδίδοντας ορθές πρακτικές και αυξάνοντας τη διεθνή ελκυστικότητα και προβολή τους, ειδικότερα μέσω της ανάπτυξης άριστων διδακτορικών προγραμμάτων. Οι MSCA συμβάλλουν στη διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφική κινητικότητα, την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των ερευνητών, την αντιμετώπιση των ανισορροπιών μεταξύ των φύλων, τη διατήρηση ταλαντούχων ερευνητών και την προσέλκυση νέων ταλέντων στην Ευρώπη. Ειδικότερα, το πρόγραμμα βιομηχανικού διδακτορικού των MSCA μπορεί να θεωρηθεί ως παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής, στο οποίο η ερευνητική πείρα, η τοποθεσία και η επίβλεψη ενός υποψήφιου διδάκτορα μοιράζονται εξίσου μεταξύ ενός ακαδημαϊκού και ενός μη ακαδημαϊκού ιδρύματος με διατάξεις για τη διασφάλιση ακαδημαϊκών προτύπων. Αποτελεί σημαντικό παράδειγμα αλληλεπίδρασης και συνεργασίας μεταξύ των παραγόντων του οικοσυστήματος, προωθώντας τις εγκάρσιες δεξιότητες και τη διατομεακή κινητικότητα, και στηρίζοντας τις ανάγκες της βιομηχανίας όσον αφορά τα ταλέντα υψηλής ειδίκευσης και την κατανόηση των βιομηχανικών προκλήσεων από τους ερευνητές, με στόχο την αύξηση των ευκαιριών πρόσληψης εντός του οικοσυστήματος.
- (15) Τα στοιχεία της Eurostat δείχνουν ανοδική τάση όσον αφορά τον αριθμό των ερευνητών σε ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης στην Ένωση. Το 2021 εργάζονταν στα κράτη μέλη 2 εκατομμύρια ερευνητές, δηλαδή 627 000 περισσότεροι σε σύγκριση με το 2011. Οι περισσότεροι ερευνητές εργάζονται στον τομέα των επιχειρήσεων (56 %), στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (32 %) και στον δημόσιο τομέα (11 %). Είναι σημαντικό να διατηρηθεί αυτή η ανοδική τάση μέσω επαρκών επενδύσεων, υποδομών και πολιτικών σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο, οι οποίες στηρίζουν την ελκυστικότητα των ερευνητικών σταδιοδρομιών, μεταξύ άλλων όσον αφορά την πολυμορφία, τη συμπεριληπτικότητα και την ισοότητα των φύλων, και να προωθηθεί μια νοοτροπία που δίνει αξία στις ερευνητικές σταδιοδρομίες σε όλους τους τομείς της κοινωνίας.
- (16) Χρειάζονται ένας σαφής και κοινός ορισμός και μια σαφής και κοινή κατανόηση του όρου «ερευνητής» σε ενωσιακό επίπεδο, π.χ. ο ευρέως αποδεκτός ορισμός από το εγχειρίδιο Frascati. Ως ερευνητές θα πρέπει να νοούνται οι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στην έρευνα και την καινοτομία σε όλους τους τομείς, συμπεριλαμβανομένων της ακαδημαϊκής κοινότητας (ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ερευνητικοί οργανισμοί, ερευνητικές υποδομές), των επιχειρήσεων (μεταξύ άλλων βιομηχανία, νεοφυείς επιχειρήσεις, τεχνολογικοί ή μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις), των φορέων δημόσιας διοίκησης (μεταξύ άλλων κυβέρνηση, φορείς χάραξης πολιτικής, δημόσια εργαστήρια και σύστημα υγειονομικής περίθαλψης) και του μη κερδοσκοπικού τομέα. Οι ερευνητές μπορούν να συμμετέχουν επιπλέον σε διάφορα είδη δραστηριοτήτων σε οποιοδήποτε τομέα της οικονομίας ή της κοινωνίας. Απαιτούνται προσπάθειες για την επίτευξη της πλήρους αναγνώρισης των σταδιοδρομιών των ερευνητών, καθώς και για τη βελτίωση τη συγκρισιμότητας μεταξύ κρατών μελών και τομέων.

(*) Σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (ΕΕ L 317 της 9.12.2022, σ. 141).

(*) Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την πρωτοβουλία για τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια – Σύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της έρευνας, της καινοτομίας και της κοινωνίας: Ανοίγοντας τον δρόμο για μια νέα διάσταση στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΕΕ C 221 της 10.6.2021, σ. 14).

- (17) Η διεξαγωγή έρευνας και καινοτομίας υψηλού επιπέδου απαιτεί τη στήριξη άλλων επαγγελματιών. Μεταξύ αυτών, οι σταδιοδρομίες στη διαχείριση της έρευνας καθώς και των τεχνικών έρευνας αξίζουν τη δέουσα αναγνώριση, μεταξύ άλλων μέσω περαιτέρω ανάλυσης και ευθυγράμμισης σε επίπεδο Ένωσης. Η ικανότητα διαχείρισης της έρευνας θα πρέπει να ενισχυθεί με τον καθορισμό των απαιτούμενων δεξιοτήτων και ικανοτήτων, την ανάπτυξη σχετικής κατάρτισης, την προώθηση της συγκρισιμότητας και τη διασφάλιση της δυνατότητας στους κατόχους τους να διαχειρίζονται και να στηρίζουν αποτελεσματικά την έρευνα και την καινοτομία.
- (18) Η ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων (ESCO) επικαιροποιήθηκε το 2022 ώστε να συμπεριληφθούν σε αυτήν βελτιωμένες ταξινομήσεις δεξιοτήτων και επαγγελμάτων για τους ερευνητές, προσδιορίζοντας έτσι τα επαγγέλματα που σχετίζονται με τους ερευνητές σε όλους τους τομείς της αγοράς εργασίας, καθώς και τις εγκάρσιες δεξιότητες που αυτοί χρειάζονται. Η εφαρμογή της ταξινόμησης ESCO στο EUROPASS και στο ευρωπαϊκό δίκτυο υπηρεσιών απασχόλησης (EURES) διευκολύνει την υιοθέτηση της εν λόγω βελτιωμένης ταξινόμησης στην αγορά εργασίας. Η Επιτροπή χρειάζεται να αλληλεπιδρά με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας για να διασφαλίσει τη συμπεριληψη της ειδικής κατηγορίας «ερευνητή» στις μελλοντικές αναθεωρήσεις της Διεθνούς Τυποποιημένης Κατάταξης Επαγγελμάτων (ISCO), στην οποία βασίζεται η ταξινόμηση ESCO.
- (19) Όπως αναγνωρίζεται στο άρθρο 13 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όπως αναφέρεται στη Διακήρυξη της Βόννης για την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας της 20ής Οκτωβρίου 2020, στο ανακοινωθέν της Ρώμης για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης της 19ης Νοεμβρίου 2020 και τη σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου, η ακαδημαϊκή ελευθερία και ελευθερία της επιστημονικής έρευνας πρέπει να διασφαλίζονται ως βασικές προϋποθέσεις για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας από τους ερευνητές. Τον Ιανουάριο του 2022 δημοσιεύτηκε ένα έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την αντιμετώπιση ξένων παρεμβάσεων στην έρευνα και την καινοτομία - E&K - το οποίο περιγράφει βέλτιστες πρακτικές για τη στήριξη των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών οργανισμών όσον αφορά τη διαφύλαξη των θεμελιωδών αξιών τους, μεταξύ άλλων της ακαδημαϊκής ελευθερίας, της ακεραιότητας και της θεσμικής αυτονομίας τους, καθώς και για την προστασία του προσωπικού, των σπουδαστών, των ερευνητικών ευρημάτων και των περιουσιακών στοιχείων τους.
- (20) Είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά οι συνεχιζόμενες ανισότητες μεταξύ των φύλων - συμπεριλαμβανομένων του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων, των προκαταλήψεων λόγω φύλου στην αξιολόγηση και την αναγνώριση, των ζητημάτων ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, καθώς και της έμφυλης βίας - επιπροσθέτως των πιθανών διασταυρώσεων των διακρίσεων λόγω φύλου με άλλες συνθήκες ευπάθειας ή περιθωριοποίησης, όπως η εθνοτική καταγωγή, η αναπηρία και ο σεξουαλικός προσανατολισμός στις ερευνητικές διαδρομές, καθώς όλα επηρεάζουν τη συμμετοχή και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας. Τα μέσα θεσμικής αλλαγής, όπως τα σχέδια για την ισότητα των φύλων χωρίς αποκλεισμούς, μπορούν να είναι σημαντικά στο πλαίσιο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη τη στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 (*). Η έκθεση SHE FIGURES 2021 έδειξε ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στον κλάδο των ερευνητών, καθώς αντιστοιχούν μόλις στο 33 % του συνολικού πληθυσμού των ερευνητών στην Ένωση. Επιπλέον, η εν λόγω έκθεση έδειξε επίσης ότι υψηλότερο ποσοστό ερευνητών που είναι γυναίκες απασχολούνται στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε σύγκριση με τους ερευνητές που είναι άνδρες, ενώ τα ποσοστά τους είναι χαμηλότερα στον δημόσιο τομέα και στον τομέα των επιχειρήσεων. Σε ολόκληρη την Ένωση, υψηλότερο ποσοστό ερευνητών που είναι γυναίκες, σε σύγκριση με τους ερευνητές που είναι άνδρες, εργάζονται υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης και με επισφαλείς συμβάσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση - 11 % στην περίπτωση των γυναικών και 7 % στην περίπτωση των ανδρών - και οι γυναίκες κατέχουν μόλις το 26 % των ανώτερων ακαδημαϊκών θέσεων - θέσεις τακτικής καθηγήτριας ή ισοδύναμες θέσεις ερευνήτριας. Ως εκ τούτου, απαιτούνται ειδικές προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων στις ερευνητικές σταδιοδρομίες και της υποεκπροσώπησης των γυναικών στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως τονίζεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια.
- (21) Για την υποστήριξη της πλήρους προσωπικής και επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών στην Ένωση, ιδίως των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν οι υφιστάμενες προκλήσεις που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο συνολικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας στην Ένωση, καθώς και στην εσωτερική αγορά της έρευνας. Στις προκλήσεις αυτές περιλαμβάνονται πτυχές της απασχόλησης και των συνθηκών εργασίας, όπως το διαφορετικό καθεστώς σπουδαστών ή εργαζομένων για τους υποψήφιους διδάκτορες στα κράτη μέλη, η συχνή έλλειψη ανοικτών, διαφανών και αξιοκρατικών προσλήψεων, η επισφάλεια που συνδέεται με βραχυπρόθεσμες συμβάσεις βάσει έργων, η μη ικανοποιητική πρόσβαση σε ίσες ευκαιρίες, η έλλειψη ευκαιριών διατομεακής κινητικότητας κατά την διδακτορική κατάρτιση και τη μεταδιδακτορική εργασία, η έλλειψη ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, η οικογενειακή μέριμνα, τα μέτρα για τη σωματική και ψυχική υγεία και ευεξία, καθώς και οι αδυναμίες των εργαλείων κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των δυσκολιών όσον αφορά τη δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων μεταξύ τομέων και κρατών μελών.

(*) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Μια Ένωση ισότητας - Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025, COM(2020) 152 final.

- (22) Η απασχολησιμότητα και η επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους θα επηρεαστούν θετικά από ειδικά κίνητρα για την πρόσληψή τους, όπως κίνητρα που αφορούν την οικονομική και κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών για συμβάσεις μόνιμης απασχόλησης ή απασχόλησης αορίστου χρόνου, σύμφωνα με την οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999 ⁽¹⁰⁾. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσε να προωθηθεί η ευρύτερη χρήση της βασικής χρηματοδότησης ή της χρηματοδότησης της έρευνας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής, παράλληλα με τη χρηματοδότηση βάσει έργων. Η βασική χρηματοδότηση παρέχει στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή στους ερευνητικούς οργανισμούς πρόβλεψη εγγυημένης χρηματοδοτικής στήριξης ως αντάλλαγμα για την εκπλήρωση ορισμένων παραδοτέων και προτύπων ποιότητας· η χρηματοδότηση καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής περιλαμβάνει αρχικό διαγωνισμό για χρηματοδότηση, η οποία ανανεώνεται αν υπάρξει θετική αξιολόγηση έπειτα από διαδικασία παρακολούθησης. Αυτό παρέχει τη δυνατότητα στους ερευνητικούς οργανισμούς να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες ερευνητικές στρατηγικές και να αναλάβουν βιώσιμες δεσμεύσεις έναντι των εργαζομένων, χρησιμοποιώντας παράλληλα χρηματοδότηση βάσει έργων για να συνεχίσουν να διερευνούν νέες δυνατότητες.
- (23) Όπως αναφέρεται στο άρθρο 22 της Οικουμενικής Διακήρυξης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας και δικαιούται να ικανοποιεί τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Η αρχή 15 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ορίζει ότι, κατά τη συνταξιοδότηση, τόσο οι μισθωτοί όσο και οι αυτοαπασχολούμενοι έχουν δικαίωμα σε σύνταξη ανάλογη προς τις εισφορές τους, η οποία διασφαλίζει επαρκές εισόδημα. Ωστόσο, οι μετακινούμενοι ερευνητές δυσκολεύονται να εξασφαλίσουν επαρκείς επικουρικές συντάξεις λόγω των περιόδων κατοχύρωσης, των υψηλών τελών μεταφοράς, της περιορισμένης γνώσης περί σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων και του διοικητικού φόρτου στη συνταξιοδότηση. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεσπιστούν διασφαλίσεις για τους ερευνητές με βάση τη σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την «πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους» ⁽¹¹⁾.
- (24) Το RESAVER, η ευρωπαϊκή συνταξιοδοτική λύση που υποστηρίζεται από την Επιτροπή και ασχολείται με τις επαγγελματικές συνταξιοδοτικές παροχές για ερευνητικούς οργανισμούς και η οποία θα αποτελέσει μία από τις συνιστώσες της επικείμενης πλατφόρμας ταλέντων του ΕΧΕ, έχει τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τα ζητήματα κοινωνικής προστασίας που αντιμετωπίζουν οι μετακινούμενοι ερευνητές. Εντούτοις, η αξιοποίησή του παρεμποδίζεται από την περιορισμένη ευαισθητοποίηση και από σημαντικά διοικητικά και νομικά εμπόδια. Με στόχο τη διασφάλιση των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των μετακινούμενων ερευνητών, θα πρέπει να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίον η κινητικότητα θα μπορούσε να επηρεάσει τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα και θα πρέπει να εξεταστεί η συμμετοχή των ερευνητικών οργανισμών στο RESAVER.
- (25) Η διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφικά ισορροπημένη κινητικότητα είναι ουσιαστικής σημασίας για να καταστούν οι ερευνητικές διαδρομές στην Ένωση πιο αποτελεσματικές, πιο βιώσιμες και πιο ελκυστικές. Με την κινητικότητα αυτή, το συνολικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας γίνεται πιο ανταγωνιστικό και ενισχύει τη βελτίωση της παραγωγής, της κυκλοφορίας και της χρήσης της γνώσης προωθώντας και διευκολύνοντας παράλληλα τις μη γραμμικές, διαφοροποιημένες επαγγελματικές διαδρομές. Πέραν του ότι πρέπει να παρασχεθούν κίνητρα για αυτές τις μορφές κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της εικονικής κινητικότητας, θα πρέπει να προωθηθούν και να ενσωματωθούν καταλλήλως στην επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών, ενώ θα πρέπει επίσης να αναληφθεί δράση για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων εμποδίων πάσης φύσεως στην κινητικότητα, στα οποία περιλαμβάνονται η περιορισμένη δυνατότητα μεταφοράς επιχορηγήσεων, ο διοικητικός φόρτος, για παράδειγμα για επαγγελματικά ταξίδια, ή για την αναγνώριση των αδειών διαμονής για μετακινούμενους ερευνητές, οι προκλήσεις μετεγκατάστασης ή τα γλωσσικά εμπόδια, ή για τη μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων.
- (26) Χρειάζεται να υιοθετηθεί νέα προσέγγιση για να προωθηθούν οι διαλειτουργικές και διατομεακές ερευνητικές σταδιοδρομίες, όπου το σύστημα αξιολόγησης και επιβράβευσης θα αποδίδει ίση αξία στις σταδιοδρομίες που πραγματοποιούνται σε όλους τους τομείς και δεν θα βαθμολογεί αρνητικά τη γεωγραφική, διεπιστημονική και διατομεακή κινητικότητα, την προσωρινή διακοπή της σταδιοδρομίας ή τη μετεγκατάσταση για επαγγελματικούς λόγους, μεταξύ άλλων σε περίπτωση λήψης εκπαιδευτικής ή γονικής άδειας, και οι ερευνητές θα εξετάζουν ακριβώς την πιθανότητα να επιδιώξουν σταδιοδρομία στον ακαδημαϊκό χώρο και πέραν αυτού. Οι πολλαπλές επαγγελματικές διαδρομές, που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική, τομεακή και μεταξύ οργανισμών κινητικότητα, ή οι υβριδικές διαδρομές, που χαρακτηρίζονται από ταυτόχρονο συνδυασμό τομέων, αξίζουν πλήρη αναγνώριση και εκτίμηση σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές επαγγελματικές διαδρομές - δηλαδή τις σταδιοδρομίες που ακολουθούν μια ευθεία εξέλιξη από τη μία θέση στην άλλη, συνήθως εντός του ίδιου τομέα ή επιστημονικού κλάδου.

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (ΕΕ L 175 της 10.7.1999, σ. 43).

⁽¹¹⁾ Σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019, σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (2019/C 387/01) (ΕΕ C 387 της 15.11.2019, σ. 1).

- (27) Σε ορισμένες περιπτώσεις η διδακτορική κατάρτιση εξακολουθεί να στοχεύει κυρίως σε μελλοντικές σταδιοδρομίες στον ακαδημαϊκό χώρο και δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη το ευρύτερο φάσμα επαγγελματών σε όλους τους σχετικούς τομείς, ή τη σημασία της προώθησης της επιχειρηματικότητας μεταξύ των ερευνητών. Ο εφοδιασμός των ερευνητών με εγκάρσιες δεξιότητες μέσω προγραμμάτων τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, εκτός από τις ισχυρές ερευνητικές δεξιότητες, είναι εξαιρετικά σημαντικός για τη βελτίωση των ευκαιριών σταδιοδρομίας, της διατομεακής κινητικότητας και της καινοτομίας, καθώς και για να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές σταδιοδρομίες στην Ένωση.
- (28) Το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp), το οποίο ανέπτυξε η Επιτροπή σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, θα διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον εφοδιασμό των ερευνητών με ευρύ φάσμα εγκάρσιων δεξιοτήτων και στη γεφύρωση του χάσματος δεξιοτήτων μεταξύ του ακαδημαϊκού χώρου και όλων των άλλων σχετικών τομέων. Η κατάρτιση των ερευνητών - συμπεριλαμβανομένης της διδακτορικής κατάρτισης - θα μπορούσε να αναπτυχθεί σύμφωνα με τις ικανότητες που περιγράφονται στο πλαίσιο και με βάση την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, προκειμένου να καταστεί δυνατή η δια βίου αναβάθμιση των δεξιοτήτων και επανεπίδραση των ερευνητών. Είναι αναγκαίο να υπάρξουν κατάλληλοι μηχανισμοί αναγνώρισης και επικύρωσης για τις ευκαιρίες τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον χώρο εργασίας.
- (29) Για να εξασφαλιστεί ότι η κατάρτιση των ερευνητών αναπτύσσεται ή αναπτύσσεται από κοινού με βάση τις πραγματικές ανάγκες για δεξιότητες, θα μπορούσε να προωθηθεί η αλληλεπίδραση και η συνεργασία της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης, του μη κερδοσκοπικού τομέα καθώς και όλων των άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, μεταξύ άλλων, για παράδειγμα, σε σχέση με την πρακτική άσκηση ή την παρακολούθηση εργασίας. Θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στο πλαίσιο αυτό οι αρχές για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση που περιλαμβάνονται στην έκθεση που εγκρίθηκε από τη διευθύνουσα ομάδα του ΕΧΕ για τους ανθρώπινους πόρους και την κινητικότητα του 2011, καθώς και η σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης ⁽¹²⁾, η οποία επισημαίνει την ανάγκη ύπαρξης ενός συστήματος που να ευνοεί τις επιχειρηματικές δραστηριότητες προς όφελος των ερευνητών.
- (30) Η προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας και των σχετικών ικανοτήτων μεταξύ των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ικανοτήτων για την αναζήτηση επενδυτών και κεφαλαίου, είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της αξιοποίησης της γνώσης και του μετασχηματισμού καινοτόμων ιδεών σε νέες υπηρεσίες και προϊόντα με υψηλότερο δυναμικό διείσδυσης στην αγορά, βιώσιμης ανάπτυξης, καινοτομίας και κοινωνικών οφελών. Για να ακολουθηθεί μια επιτυχημένη επιχειρηματική πορεία απαιτείται τα περιουσιακά στοιχεία διανοητικής ιδιοκτησίας, όπως οι δημοσιεύσεις, τα δεδομένα, η τεχνογνωσία και η διανοητική ιδιοκτησία να κατανοούνται ορθά και να αποτελούν αντικείμενο αποτελεσματικής διαχείρισης, όπως ορίζεται στη σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης ⁽¹²⁾.
- (31) Η διατομεακή κυκλοφορία ταλέντων και η βελτιωμένη διαλειτουργικότητα των θέσεων εργασίας στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας απαιτούν συνδυασμό διαφορετικών και συμπληρωματικών μέτρων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο σύμφωνα με τις αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της θεσμικής αυτονομίας, συμπεριλαμβανομένης της μεταρρύθμισης του συστήματος. Μια προσέγγιση πολιτικής που περιλαμβάνει αμοιβαία μάθηση βάσει επιτυχημένων μοντέλων προγραμμάτων διατομεακής κινητικότητας μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση αμοιβαία επωφελούς συνεργασίας εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου, και στην ενδυνάμωση των οικοσυστημάτων καινοτομίας, στη βελτίωση της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης για ερευνητές, φορείς καινοτομίας και άλλα ταλαντούχα άτομα στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της αναβάθμισης των δεξιοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη ικανοτήτων στήριξης, και στην ενίσχυση του συστήματος πρόσληψης και στην ενίσχυση της ανάπτυξης των επιχειρηματικών δεξιοτήτων των ερευνητών.
- (32) Οι ερευνητές δεν έχουν πάντοτε επίγνωση του κρίσιμου ρόλου της χάραξης πολιτικής στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας και του ρόλου της επιστήμης στη χάραξη πολιτικής. Και οι δύο διαστάσεις μπορούν να έχουν αντίκτυπο στις ερευνητικές σταδιοδρομίες συνολικά καθώς και στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας. Είναι σημαντικό η διδακτορική κατάρτιση να περιλαμβάνει και να ενσταλάζει την επίγνωση αυτή, προκειμένου να διασφαλίζεται μεγαλύτερη συμμετοχή των ερευνητών στη διαδικασία χάραξης πολιτικής και να αναγνωρίζονται οι επιστημονικές δραστηριότητες των ερευνητών στη χάραξη πολιτικής κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους.
- (33) Οι ερευνητές, ιδίως όσοι βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, θα πρέπει να ενημερώνονται για τις διαθέσιμες ευκαιρίες σε όλους τους τομείς και για τη δυνατότητα αξιοποίησης αυτών των ευκαιριών με σκοπό τη διεύρυνση του φάσματος της προσωπικής και επαγγελματικής τους εξέλιξης. Οι συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σταδιοδρομίας, προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ερευνητών, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, τονώνοντας τη διατομεακή, διεπιστημονική, γεωγραφική και εικονική κινητικότητα, καθώς και μέσω της δυνατότητας ανάπτυξης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Θα πρέπει να προωθηθεί η κινητικότητα μεταξύ ιδρυμάτων, ιδίως μεταξύ ιδρυμάτων

⁽¹²⁾ Σύσταση (ΕΕ) 2022/2415 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με τις κατευθυντήριες αρχές για την αξιοποίηση της γνώσης (ΕΕ L 317 της 9.12.2022, σ. 141).

τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικών οργανισμών με διαφορετικά προφίλ και κατά μήκος ποικίλων και ευέλικτων ακαδημαϊκών κατευθύνσεων, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση των εμποδίων που συνδέονται με τις ικανότητες οι οποίες αναπτύχθηκαν στο προηγούμενο ίδρυμα και εκείνες οι οποίες απαιτούνται στο νέο ίδρυμα.

- (34) Η αξιολόγηση της έρευνας θα πρέπει να καθιστά δυνατή την αξιολόγηση των επιδόσεων των ερευνητών και της έρευνας για την επίτευξη της υψηλότερης δυνατής ποιότητας και του μεγαλύτερου δυνατού αντικτύπου. Όπως επισημαίνεται στην πρόσκληση του Παρισιού του 2022 για την αξιολόγηση της έρευνας, στην έκθεση οριοθέτησης με τίτλο «Προς μια μεταρρύθμιση του συστήματος αξιολόγησης της έρευνας» που δημοσίευσε η Επιτροπή το 2021 και βάσει ευρείας διαβούλευσης με τα ενδιαφερόμενα μέρη, στα συμπεράσματα του Συμβουλίου με τίτλο «Αξιολόγηση της έρευνας και εφαρμογή της ανοικτής επιστήμης» της 10ης Ιουνίου 2022 και στη συμφωνία για τη μεταρρύθμιση της αξιολόγησης της έρευνας που δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2022, η ορθή αξιολόγηση των επιδόσεων απαιτεί την αναγνώριση ολόενα και πιο ποικιλόμορφων ερευνητικών αποτελεσμάτων, δραστηριοτήτων και πρακτικών, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας και της ανοικτής ανταλλαγής αποτελεσμάτων, και της διασφάλισης υψηλών προτύπων ακεραιότητας της έρευνας και αντίκτυπου της έρευνας στην κοινωνία. Ως εκ τούτου, η αξιολόγηση των ερευνητών θα πρέπει να κινηθεί προς μια πιο ισορροπημένη προσέγγιση μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής αξιολόγησης της έρευνας, ευνοώντας την ποιοτική αξιολόγηση η οποία περιλαμβάνει αξιολόγηση από ομοτίμους και υποστηρίζεται από την υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών.
- (35) Προκειμένου να ενισχυθούν οι σταδιοδρομίες στον ακαδημαϊκό χώρο που οδηγούν στις πλέον υψηλόβαθμες θέσεις, απαιτείται διαφανές, δομημένο, συμπεριληπτικό και ιούτιμο ως προς το φύλο σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης. Για τον σκοπό αυτόν, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο ανάπτυξης συστημάτων τύπου προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), τα οποία θα πρέπει να νοούνται ως καθορισμένα πλαίσια εντός των οποίων μια σύμβαση ορισμένου χρόνου έχει την προοπτική ανέλιξης σε μόνιμη θέση υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης, σε επίπεδο κρατών μελών και ερευνητικών οργανισμών.
- (36) Παρά τις προσπάθειες σε ενωσιακό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, το ζήτημα της διαρροής ταλέντων από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ένωσης εξακολουθεί να υφίσταται, όπως τονίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης»⁽¹³⁾, και απαιτούνται πρόσθετα μέτρα για την επίτευξη πιο ισορροπημένης γεωγραφικής κινητικότητας για τους ερευνητές. Οι αναλύσεις της Επιτροπής σχετικά με την κυκλοφορία των ταλέντων για την περίοδο 2021-2022 καταδεικνύουν τη θετική συμβολή των υφιστάμενων δράσεων σε επίπεδο Ένωσης για την ενθάρρυνση μιας πιο ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων, αλλά εντοπίζουν επίσης επίμονες προκλήσεις και διατυπώνουν μεθόδους για την προσέλκυση επιστημόνων. Τα άριστα ερευνητικά περιβάλλοντα - συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών υποδομών -, οι ελκυστικές συνθήκες εργασίας και ένα επίπεδο αμοιβής που αντιστοιχεί στα επαγγελματικά προσόντα και στις ασκούμενες δραστηριότητες διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό, αλλά συχνά απαιτούν μεταρρυθμίσεις των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας. Θα πρέπει να επιδιωχθεί μια προσέγγιση πολιτικής που αποσκοπεί στην υποστήριξη και την παροχή κινήτρων για τέτοιους μετασχηματισμούς των συστημάτων, με τη συμπεριληψη ασκήσεων αμοιβαίας μάθησης βάσει επιτυχημένων μεθόδων που έχουν καταστήσει δυνατή την επίτευξη πιο ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων στα κράτη μέλη.
- (37) Η υποστήριξη της κινητικότητας και της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών, με παράλληλη διασφάλιση μιας βιώσιμης δεξαμενής ταλέντων για τον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας και με παράλληλη ενίσχυση της επιστημονικής συνεργασίας μεταξύ της Ένωσης και του υπόλοιπου κόσμου, αποτελεί τον κύριο στόχο του δικτύου EURAXESS, μιας μοναδικής πανευρωπαϊκής πρωτοβουλίας που παρέχει πληροφορίες και υποστηρικτικές υπηρεσίες δωρεάν στους ερευνητές και τις οικογένειές τους. Προκειμένου να υποστηριχθεί περαιτέρω αυτός ο στόχος, το δίκτυο EURAXESS θα μπορούσε να επεκτείνει τις δραστηριότητες παροχής πληροφοριών και υποστήριξης για ερευνητές και ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικούς οργανισμούς, με βελτιστοποιημένη δομή υπηρεσιών και διακυβέρνησης, βελτιωμένη ψηφιακή εμπειρία και εμπειρία χρηστών και διαλειτουργικότητα με άλλες πρωτοβουλίες της Ένωσης, όπως το Europass και το EURES. Η αποτελεσματικότητα και η συνοχή των πυλών και των υπηρεσιών πληροφόρησης EURAXESS θα επωφελούνταν από ισχυρές εθνικές οργανώσεις.
- (38) Για να παραμείνει ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο, η Ένωση πρέπει να καταστεί πιο ελκυστική για ταλαντούχα άτομα από όλον τον κόσμο αποφεύγοντας παράλληλα να επηρεαστούν οι αναπτυσσόμενες χώρες από τη διαρροή ταλέντων. Η ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ», που εκδόθηκε στις 27 Απριλίου 2022⁽¹⁴⁾, τονίζει την ανάγκη να ενισχύσει η Ένωση την ελκυστικότητά της για ταλαντούχα άτομα από όλο τον κόσμο, ιδίως με την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ένωση και με τη διερεύνηση περαιτέρω πιθανών οδών νόμιμης μετανάστευσης προς την Ένωση μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η αναθεώρηση της οδηγίας (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁵⁾ αποτέλεσε σημαντικό βήμα για τη βελτίωση της

⁽¹³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - «Αξιοποίηση ταλέντων στις περιφέρειες της Ευρώπης», 17 Ιανουαρίου 2023, COM(2023)32 final.

⁽¹⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Προέλκυση δεξιοτήτων και ταλέντων στην ΕΕ COM(2022) 657 final.

⁽¹⁵⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2021/1883 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 2021, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την απασχόληση υψηλής ειδίκευσης, και την κατάργηση της οδηγίας 2009/50/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 382 της 28.10.2021, σ. 1).

ελκυστικότητα της Ένωσης, δίνοντας στους μετανάστες υψηλής ειδίκευσης τη δυνατότητα να επωφελούνται από βελτιωμένα δικαιώματα, καθώς και από ταχύτερες και πιο εξορθολογισμένες διαδικασίες. Η οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁶⁾ συμβάλλει επίσης στην επίτευξη αυτών των στόχων καθιστώντας ευκολότερη και ελκυστικότερη για τους σπουδαστές και τους ερευνητές την έλευση στην Ένωση, προωθώντας παράλληλα την κυκλοφορία των γνώσεων και των δεξιοτήτων μέσω ενίσχυσης των δικαιωμάτων κινητικότητας εντός της Ένωσης.

- (39) Η Χάρτα και ο κώδικας δεοντολογίας για τους ερευνητές τελούν υπό αναθεώρηση ώστε να ανταποκριθούν στη νέα πραγματικότητα και στις τρέχουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ερευνητές και τα ιδρύματα, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση της ενσωμάτωσης της ισόρροπης εκπροσώπησης και της ισότητας των φύλων και της συμπεριληπτικότητας περιλαμβάνοντας μέτρα που αποσκοπούν σε απαλλαγμένα από έμφυλη βία περιβάλλοντα έρευνας, καθώς και με πρακτικές της ανοικτής επιστήμης. Η νέα Χάρτα του Ερευνητή, στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης, εξορθολογίζεται προκειμένου να απλουστευθεί η εφαρμογή της και να προωθηθεί η υιοθέτησή της πέραν του ακαδημαϊκού τομέα. Όλοι οι οργανισμοί που απασχολούν ερευνητές ή τους παρέχουν χρηματοδότηση καλούνται να υιοθετήσουν τη νέα Χάρτα του Ερευνητή. Οι οργανισμοί που έχουν υιοθετήσει τις αρχές της υφιστάμενης Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές θεωρείται ότι συνεχίζουν να υιοθετούν τη νέα Χάρτα του Ερευνητή. Αυτό θα πρέπει να ισχύει ιδίως για τα ιδρύματα που έχουν προσχωρήσει στη διαδικασία HRS4R ή την έχουν ολοκληρώσει, πρώτο βήμα της οποίας είναι η υιοθέτηση της Χάρτας του Ερευνητή.
- (40) Απαιτείται παρατηρητήριο για τις ερευνητικές διαδρομές, το οποίο θα συνδυάζει τα βέλτιστα τρέχοντα δεδομένα της Ένωσης σε έναν ενιαίο τόπο, προκειμένου να παρακολουθείται η εφαρμογή των μέτρων για την ενίσχυση των ερευνητικών διαδρομών και των μεταρρυθμίσεων του συστήματος. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να υποστηρίζει τις ανάγκες των κρατών μελών και των ερευνητικών οργανισμών για δεδομένα σχετικά με την προσαρμογή και την εκπόνηση πολιτικών για τις ερευνητικές διαδρομές. Θα πρέπει να υποστηρίζει εξίσου τους ερευνητές ώστε να κατανοούν καλύτερα τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες και να προωθή την ελκυστικότητα των ερευνητικών οργανισμών της Ευρώπης για τα πλέον ταλαντούχα άτομα. Κατά περίπτωση, θα μπορούσαν να εξεταστούν οι δεσμοί με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης που προτείνεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια. Τα δεδομένα που συλλέγονται κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1700 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁷⁾ θα μπορούσαν να προσαρμοστούν ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών του παρατηρητηρίου για τις ερευνητικές διαδρομές.
- (41) Προκειμένου να είναι επιτυχημένο το ευρωπαϊκό πλαίσιο για την προσέλκυση και διατήρηση ταλέντων στους τομείς της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας στην Ένωση, απαιτούνται δεσμεύσεις από τα κράτη μέλη και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ειδικότερα, συμμαχίες ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως εκείνες που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας σχετικά με τα δίκτυα ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και οι οποίες υποστηρίζονται από το πρόγραμμα Erasmus+ και τα προγράμματα-πλαίσια για την έρευνα και την καινοτομία, καθώς και ο ευρύτερος τομέας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι ερευνητικοί οργανισμοί και όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, θα μπορούσαν να ενθαρρύνονται να συμμετέχουν, σε εθελοντική βάση και σύμφωνα με μια προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή, να συμβάλλουν στην ευρεία εφαρμογή του πλαισίου μέσω πιλοτικής εφαρμογής σχετικών δραστηριοτήτων.
- (42) Οι παρούσες συστάσεις θα πρέπει να εφαρμοστούν λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ευρεία ποικιλομορφία των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας και συνθηκών Ε&Κ και την αρχή της θεσμικής αυτονομίας των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και των ερευνητικών οργανισμών σε ολόκληρη την Ένωση.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

Ερευνητές, υπεύθυνοι έρευνας και τεχνικοί έρευνας στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας

1. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης:

Ως «ερευνητές» νοούνται επαγγελματίες που ασχολούνται με τη σύλληψη ή τη δημιουργία νέων επιστημονικών γνώσεων με βάση πρωτότυπες έννοιες ή υποθέσεις. Διεξάγουν έρευνα και βελτιώνουν ή αναπτύσσουν έννοιες, θεωρίες, μοντέλα, υποδομές, τεχνικές, όργανα, λογισμικό ή επιχειρησιακές μεθόδους. Οι ερευνητές μπορούν να συμμετέχουν εν όλω ή εν μέρει σε διάφορα είδη δραστηριοτήτων —όπως είναι η βασική ή εφαρμοσμένη έρευνα, η πειραματική ανάπτυξη, η λειτουργία

⁽¹⁶⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2016/801 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Μαΐου 2016, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό την έρευνα, τις σπουδές, την πρακτική άσκηση, την εθελοντική υπηρεσία, τις ανταλλαγές μαθητών ή τα εκπαιδευτικά προγράμματα και την απασχόληση των εσωτερικών άμισθων βοηθών (au pair) (ΕΕ L 32 της 21.5.2016, σ. 21).

⁽¹⁷⁾ Κανονισμός (ΕΕ) 2019/1700 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Οκτωβρίου 2019, για τη θέσπιση κοινού πλαισίου για τις ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με τα άτομα και τα νοικοκυριά, με βάση στοιχεία που συλλέγονται από δείγματα σε ατομικό επίπεδο, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 808/2004, (ΕΚ) αριθ. 452/2008 και (ΕΚ) αριθ. 1338/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1177/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 577/98 του Συμβουλίου (ΕΕ L 261 της 14.10.2019, σ. 1).

ερευνητικού εξοπλισμού σε οποιονδήποτε τομέα της οικονομίας ή της κοινωνίας και η διάδοση και η αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων. Μπορούν επίσης να συμμετέχουν εν μέρει, μεταξύ άλλων, στη διαχείριση έργων, τη διδασκαλία, τη μεντορία, την υποστήριξη τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής, τις πρακτικές ανοικτής επιστήμης, στις δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας και την επικοινωνία της επιστήμης. Οι ερευνητές εντοπίζουν επιλογές για νέες δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης, τις οποίες σχεδιάζουν και διαχειρίζονται χρησιμοποιώντας υψηλού επιπέδου δεξιότητες και γνώσεις που έχουν αναπτυχθεί μέσω τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή βάσει εμπειρίας.

2. Οι ερευνητές μπορούν να ασκούν τις δραστηριότητές τους, οι οποίες είναι εξίσου σημαντικές σε όλους τους τομείς στους οποίους διεξάγονται δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, των επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης και του μη κερδοσκοπικού τομέα, όπου οι δεξιότητες, οι γνώσεις τους και οι προσεγγίσεις που υιοθετούν μπορούν να είναι επωφελείς για την ευρωπαϊκή κοινωνία, το σύστημα έρευνας και καινοτομίας και την οικονομία.
3. Οι σταδιοδρομίες στον τομέα της διαχείρισης της έρευνας είναι προσβάσιμες σε ερευνητές και άλλους επαγγελματίες με στόχο τη διαχείριση και την υποστήριξη δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας. Οι σταδιοδρομίες στον τομέα της διαχείρισης της έρευνας θα πρέπει να καθορίζονται σαφώς και να αναγνωρίζονται καταλλήλως σε επίπεδο Ένωσης, με τον προσδιορισμό των σχετικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ώστε να ενισχυθεί η επαγγελματική ιδιότητα των υπεύθυνων έρευνας, να επιτραπεί η ανάπτυξη σχετικής κατάρτισης και να προωθηθεί η συγκρισιμότητα. Οι υπεύθυνοι έρευνας μπορούν να εκτελούν διάφορα καθήκοντα, όπως είναι, για παράδειγμα:
 - α) ο εξορθολογισμός ή η διευκόλυνση του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της διαχείρισης, της διαχείρισης ευρέσιμων, προσβάσιμων, διαλειτουργικών και επαναχρησιμοποιήσιμων δεδομένων (FAIR), της διοίκησης, της παρακολούθησης, της επικοινωνίας και της αξιοποίησης της έρευνας και της καινοτομίας·
 - β) η διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους στόχους πολιτικής, τις απαιτήσεις του προγράμματος χρηματοδότησης, τους δημοσιονομικούς κανόνες και τις νομικές ρυθμίσεις·
 - γ) η βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος ή των έργων έρευνας και καινοτομίας·
 - δ) η ενίσχυση του αντικτύπου της έρευνας και της καινοτομίας στην πολιτική και την κοινωνία·
 - ε) η στήριξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής πολιτικών, προγραμμάτων και έργων που αφορούν την έρευνα και την καινοτομία.
4. Οι τεχνικοί έρευνας είναι επαγγελματίες των οποίων τα κύρια καθήκοντα απαιτούν υψηλό επίπεδο τεχνικών γνώσεων, κατάρτισης και πείρας σε έναν ή περισσότερους τομείς της μηχανικής, των φυσικών επιστημών και των βιοεπιστημών, ή των κοινωνικών και των ανθρωπιστικών επιστημών. Συμμετέχουν σε επιστημονικά και τεχνικά καθήκοντα που περιλαμβάνουν την εφαρμογή εννοιών και επιχειρησιακών μεθόδων και τη χρήση ερευνητικού εξοπλισμού, συνήθως υπό την επίβλεψη ερευνητών. Οι τεχνικοί έρευνας διαδραματίζουν καίριο υποστηρικτικό ρόλο στη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας υψηλού επιπέδου. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο να καθορίσουν σαφώς και να αναγνωρίσουν καταλλήλως τις σταδιοδρομίες των τεχνικών έρευνας σε εθνικό επίπεδο.
5. Όλοι οι ερευνητές, ανεξάρτητα από το καθεστώς και τον τομέα απασχόλησής τους, θα πρέπει να κατατάσσονται στα κάτωθι προφίλ:
 - α) R1 – Νέος ερευνητής: Ερευνητής που διεξάγει έρευνα υπό εποπτεία έως τον βαθμό διδακτορικού διπλώματος ή ισοδύναμου επιπέδου ικανοτήτων και πείρας.
 - β) R2 – Αναγνωρισμένος ερευνητής: Ερευνητής με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, ο οποίος δεν είναι ακόμη αρκετά αυτόνομος ώστε να αναπτύσσει τη δική του έρευνα, να προσελκύει χρηματοδότηση ή να ηγείται μιας ερευνητικής ομάδας.
 - γ) R3 – Πεπειραμένος ερευνητής: Ερευνητής με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, ο οποίος μπορεί με τρόπο αυτόνομο να αναπτύσσει τη δική του έρευνα, να προσελκύει χρηματοδότηση και να ηγείται μιας ερευνητικής ομάδας.
 - δ) R4 – Κορυφαίος ερευνητής: Ερευνητής με διδακτορικό δίπλωμα ή ισοδύναμο επίπεδο ικανοτήτων και πείρας, ο οποίος αναγνωρίζεται από τους συναδέλφους του ως ηγετική μορφή στον ερευνητικό του τομέα.
6. Για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης, οι ερευνητές που κατατάσσονται στα προφίλ R1 και R2 θα πρέπει να θεωρούνται ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους και εκείνοι που κατατάσσονται στα προφίλ R3 και R4 θα πρέπει να θεωρούνται ανώτεροι ερευνητές.

Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθούν τη χρήση αναφορών στα προφίλ σε όλες τις δημοσιεύσεις κενών θέσεων εργασίας που απευθύνονται ειδικά σε ερευνητές ή, κατά περίπτωση, να καλούν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα ερευνητικά ιδρύματα να το πράξουν.

Τα προφίλ δεν θα πρέπει απαραίτητα να θεωρούνται στάδια μιας βαθμιαίας επαγγελματικής διαδρομής.

Στο παράρτημα I παρατίθεται μη εξαντλητικός κατάλογος παραδειγμάτων επαγγελματιών για ερευνητές σε όλους τους τομείς βάσει των προφίλ R1-R4.

Αναγνώριση, διαλειτουργικότητα και συγκρισιμότητα των σταδιοδρομιών των ερευνητών

7. Συνιστάται στα κράτη μέλη και την Επιτροπή να προωθήσουν και να στηρίξουν την πλήρη αναγνώριση των σταδιοδρομιών των ερευνητών καθώς και την εκτίμηση και επιβράβευση των διαφορετικών επαγγελματικών διαδρομών επί ίσοις όροις, ανεξάρτητα από τον τομέα απασχόλησης ή δραστηριότητας, και να λάβουν υποστηρικτικά μέτρα για να καταστεί δυνατή η πλήρης διαλειτουργικότητα και συγκρισιμότητά τους μεταξύ των κρατών μελών, των τομέων και των ιδρυμάτων.
8. Οι μη γραμμικές, οι υβριδικές επαγγελματικές διαδρομές και οι διαδρομές που περιλαμβάνουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες θα μπορούσαν να ενθαρρύνονται και να υποστηρίζονται από τα κράτη μέλη, και θα πρέπει να αναγνωρίζονται σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές επαγγελματικές διαδρομές με πολλαπλά επαγγελματικά αποτελέσματα.
9. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν νέες εκδόσεις και επικαιροποιήσεις της ευρωπαϊκής ταξινόμησης δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στα επαγγέλματα και τις δεξιότητες των ερευνητών.
10. Συνιστάται στα κράτη μέλη να παροτρύνουν τα γραφεία ανθρώπινου δυναμικού σε όλους τους τομείς να χαρτογραφούν τις δομές σταδιοδρομίας των ερευνητών με βάση τα προφίλ που αναφέρονται στο σημείο 5 της παρούσας σύστασης.

Πρόσληψη και εργασιακές συνθήκες

11. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθούν και να υποστηρίζουν την ανοικτή, διαφανή και αξιοκρατική επιλογή και πρόσληψη υποψηφίων, χωρίς να βαθμολογούνται αρνητικά οι διακοπές της σταδιοδρομίας ή οι μη γραμμικές, οι υβριδικές επαγγελματικές διαδρομές και οι διαδρομές που περιλαμβάνουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες.
12. Συνιστάται στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν την τήρηση των συλλογικών συμβάσεων και τον αποτελεσματικό κοινωνικό διάλογο και να λάβουν μέτρα στήριξης ώστε οι εργοδότες και οι χρηματοδότες να παρέχουν ελκυστικές, συμπεριληπτικές και ανταγωνιστικές συνθήκες έρευνας και εργασίας, όπου οι ερευνητές χαιρούν εκτίμησης, ενθαρρύνονται και υποστηρίζονται. Τα εν λόγω μέτρα στήριξης θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν:
 - α) παροχή ανάλογων όρων αμοιβής, ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και ευέλικτες συνθήκες εργασίας που βοηθούν ώστε να φέρουν κοντά την προσωπική ζωή, την οικογένεια, τη φροντίδα, την υγεία, την ασφάλεια και να εξασφαλίζεται η συνολική ευημερία, χωρίς να τίθεται εν αμφιβόλω η σταδιοδρομία·
 - β) διασφάλιση της ισότητας των φύλων, της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων, των ίσων ευκαιριών και της συμπεριληπτικότητας για ερευνητές από κάθε υπόβαθρο, συμπεριλαμβανομένων των υποεκπροσωπούμενων και περιθωριοποιημένων ομάδων, και προώθηση στο πλαίσιο των ερευνητικών οργανισμών και των οργανισμών χρηματοδότησης της χρήσης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης μέσω θεσμικής αλλαγής, όπως σχέδια για την ισότητα των φύλων χωρίς αποκλεισμούς τα οποία είναι ανοικτά σε περιπτώσεις διασταυρωτικότητας των διακρίσεων λόγω φύλου και άλλων κοινωνικών κατηγοριών, σύμφωνα με το νέο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και την ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια·
 - γ) διασφάλιση της ελευθερίας της επιστημονικής έρευνας από κάθε ενδεχόμενο περιορισμού ή παρέμβασης, μεταξύ άλλων και από ξένους παράγοντες·
 - δ) παροχή ειδικής υποστήριξης, σε θεσμικό επίπεδο, στους ερευνητές σε σχέση με την εκπλήρωση διοικητικών καθηκόντων·
 - ε) ανάληψη αποφασιστικής δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της επισφάλειας και για τη στήριξη της ασφάλειας και της σταθερότητας των θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν, σε προαιρετική βάση, να παρέχονται κίνητρα για τη θέσπιση ανώτατου ορίου για τον αριθμό των συμβάσεων ορισμένου χρόνου ανά οργανισμό επί του ανθρώπινου δυναμικού των ερευνητών συνολικά. Όταν εκτελούνται ερευνητικά καθήκοντα που είναι μόνιμα, μακροπρόθεσμα ή ιδιαίτερα επανληπτικά, οι μόνιμες συμβάσεις ή οι συμβάσεις αορίστου χρόνου συνιστώνται ως το κατάλληλο μέσο. Οι ερευνητές με συμβάσεις ορισμένου χρόνου θα πρέπει να επωφελούνται από ειδικά μέτρα —όπως αναφέρεται στο σημείο 29 της παρούσας σύστασης— που προωθούν την εξέλιξη και τη συνέχεια της σταδιοδρομίας τους·
 - στ) εξέταση του ενδεχομένου χρήσης διαφορετικών μοντέλων χρηματοδότησης —π.χ. βασικής χρηματοδότησης, χρηματοδότησης της έρευνας καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής ή χρηματοδότησης βάσει έργων— ώστε να μπορούν οι ερευνητικοί οργανισμοί να αναπτύξουν πιο μακροπρόθεσμες ερευνητικές στρατηγικές και να αναλάβουν πιο σταθερές δεσμεύσεις έναντι των εργαζομένων·

- ζ) παροχή πρόσβασης σε επαρκή κοινωνική προστασία ανεξάρτητα από τη μορφή απασχόλησης, με την επιφύλαξη του δικαιώματος των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισής τους. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να αφορούν τους κάτωθι κλάδους, εφόσον αυτοί είναι διαθέσιμοι στα κράτη μέλη:
- 1) παροχές ανεργίας·
 - 2) παροχές ασθένειας και υγειονομικής περίθαλψης·
 - 3) άδεια μητρότητας, άδεια πατρότητας, καθώς και γονικές άδειες και συναφείς παροχές·
 - 4) παροχές αναπηρίας·
 - 5) παροχές γήρατος και παροχές επιζώντων·
 - 6) παροχές σχετικές με εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.
13. Συνιστάται στα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την πρόσβαση των ερευνητών σε επικαιροποιημένες, πλήρεις, φιλικές προς τον χρήστη και σαφώς κατανοητές πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους που αφορούν την κοινωνική προστασία και να διασφαλίζουν ότι τα δικαιώματα —που αποκτώνται είτε μέσω υποχρεωτικών είτε μέσω προαιρετικών συστημάτων— διατηρούνται, συσσωρεύονται και/ή μεταβιβάζονται μεταξύ όλων των ειδών καθεστώτων απασχόλησης και αυτοαπασχόλησης και μεταξύ διαφορετικών χωρών και οικονομικών τομέων, καθ' όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου του ατόμου ή κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου αναφοράς, καθώς και μεταξύ διαφορετικών συστημάτων στο πλαίσιο ενός δεδομένου κλάδου κοινωνικής προστασίας.
14. Συνιστάται στα κράτη μέλη που αποσκοπούν στην ενίσχυση των αποταμιεύσεων σε επικουρικά συστήματα καθορισμένων εισφορών να προωθήσουν τη χρήση των λύσεων που παρέχει το συνταξιοδοτικό ταμείο RESAVER, το οποίο εγγυάται τη μη εφαρμογή περιόδου θεμελίωσης δικαιωμάτων και τελών μεταβιβάσεων στοιχείων ενεργητικού.
15. Συνιστάται στα κράτη μέλη να ενθαρρύνουν τη λήψη ειδικών μέτρων για τη στήριξη των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, οι οποίοι αντιστοιχούν στα προφίλ R1 και R2 που αναφέρονται στο σημείο 5 της παρούσας σύστασης. Λαμβανομένων υπόψη των εθνικών συνθηκών, τα εν λόγω ειδικά μέτρα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα εξής:
- α) παροχή στους νέους ερευνητές της κοινωνικής προστασίας και των συνθηκών εργασίας που ισχύουν για ερευνητές σε άλλα στάδια της σταδιοδρομίας τους, καθώς και παροχή επαρκούς εισοδήματος·
 - β) παροχή οικονομικών κινήτρων και κινήτρων κοινωνικής προστασίας στους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους·
 - γ) προώθηση της χρήσης κινήτρων και υποστήριξη κινήτρων για την πρόσληψη ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους από εργοδότες σε όλους τους τομείς, ιδίως βάσει μόνιμων συμβάσεων ή συμβάσεων αορίστου χρόνου·
 - δ) προώθηση και αναγνώριση της κινητικότητας μεταξύ ιδρυμάτων και της διατομεακής, διεπιστημονικής και γεωγραφικής κινητικότητας, συμπεριλαμβανομένης της εικονικής κινητικότητας·
 - ε) προώθηση της συνεργασίας μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, χρηματοδοτών της έρευνας και άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, ιδίως της βιομηχανίας και άλλων επιχειρήσεων, καθώς και δημόσιων οργανισμών και μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, όσον αφορά τις αναγκαίες δεξιότητες και τις δεξιότητες που παρέχονται, ώστε να προωθηθεί η πρόσληψη ερευνητών υψηλής ειδίκευσης που διαθέτουν τις επιδιωκόμενες δεξιότητες που είναι αναγκαίες στους σχετικούς τομείς·
 - στ) προώθηση της συμμετοχής ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους σε ερευνητικές ομάδες, χωρίς να τους ζητούνται καθήκοντα άσχετα με την επιστημονική τους κατάρτιση.

Ερευνητές με ειδίκευση για διατομεακές και διεπιστημονικές σταδιοδρομίες, καθώς επίσης για την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία

16. Στόχος του νέου ερευνητή είναι να καλλιεργήσει τη νοοτροπία της έρευνας, να δώσει ώθηση στην ευελιξία της σκέψης, τη δημιουργικότητα και τη διανοητική αυτονομία μέσω ενός πρωτότυπου, συγκεκριμένου ερευνητικού έργου. Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα μέτρα προκειμένου να ενθαρρύνουν την εστίαση της διδακτορικής κατάρτισης στους στόχους αυτούς, και, επιπλέον, τη συμβατότητά της με διαλειτουργικές σταδιοδρομίες σε όλους τους σχετικούς τομείς και για την άσκηση της ανοικτής επιστήμης, μεταξύ άλλων με τη χρήση του ResearchComp, των αρχών για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση, του ευρωπαϊκού κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας και οποιωνδήποτε άλλων μελλοντικών πρωτοβουλιών που θα αναληφθούν με σκοπό την ενίσχυση των εγκάρσιων δεξιοτήτων των ερευνητών.

17. Συνιστάται στην Επιτροπή να προβεί σε ενέργειες για να στηρίξει και να διευκολύνει τη χρήση του ResearchComp, να προωθήσει την ανταλλαγή ορθών πρακτικών και να εξετάσει το ενδεχόμενο μελλοντικών αναθεωρήσεων του πλαισίου ικανοτήτων, όπου αυτό είναι απαραίτητο, με βάση την εξέλιξη του συστήματος έρευνας και καινοτομίας και της αγοράς εργασίας.
18. Συνιστάται στα κράτη μέλη να δώσουν έμφαση σε προγράμματα που αποσκοπούν στην ενίσχυση των εγκάρσιων δεξιοτήτων που χρειάζονται οι ερευνητές για τη συμμετοχή σε δραστηριότητες αξιοποίησης της γνώσης και στην επιχειρηματικότητα. Τα εν λόγω προγράμματα θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και προγράμματα κατάρτισης σχετικά με συναφή θέματα, συμπεριλαμβανομένων της διαχείρισης των στοιχείων διανοητικής ιδιοκτησίας, της τυποποίησης, της συνεργασίας μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας, της συνεργασίας μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και δημόσιας διοίκησης, καθώς και επιστημονικές δραστηριότητες για τη χάραξη πολιτικής, και της συνεργασίας με την κοινωνία.
19. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία, συμπεριλαμβανομένων των συμπράξεων, μεταξύ της ακαδημαϊκής κοινότητας, της βιομηχανίας, άλλων επιχειρήσεων, της δημόσιας διοίκησης, του μη κερδοσκοπικού τομέα και όλων των άλλων σχετικών παραγόντων του οικοσυστήματος, και να διασφαλίσουν ότι η διδακτορική κατάρτιση και η στοχευμένη κατάρτιση αναπτύσσονται ή αναπτύσσονται από κοινού με βάση τις πραγματικές ανάγκες των ενδιαφερόμενων μερών για δεξιότητες, μεταξύ άλλων με βάση παραδείγματα βέλτιστων πρακτικών που εφαρμόζονται στο πλαίσιο υφιστάμενων προγραμμάτων σε επίπεδο Ένωσης και κρατών μελών.
- Η στήριξη της εν λόγω αλληλεπίδρασης και συνεργασίας συνιστάται ιδιαίτερα σε τομείς όπου απαιτούνται ειδικές δεξιότητες για τη λειτουργία τους με προηγμένες ερευνητικές και τεχνολογικές υποδομές.
20. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προβούν σε ενέργειες για την προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικής νοοτροπίας μεταξύ των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αναζήτηση επενδύσεων, με στόχο να δοθεί η δυνατότητα σε όσους ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία να συνδυάσουν τις ικανότητες παραγωγής γνώσεων με την ικανότητα αξιοποίησης των γνώσεων αυτών, ώστε οι καινοτόμες ιδέες να μετατρέπονται σε επιχειρήσεις και να προωθούνται η καινοτομία και η πρόοδος.
- Θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και καινοτομίας μεταξύ των γυναικών, καθώς και στη δημιουργία τεχνολογιών που διοικούνται από γυναίκες. Η ίδια προσέγγιση θα πρέπει να προβλέπεται για μειονοτικές και περιθωριοποιημένες ομάδες.
- Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να εξετάσουν μέτρα για τον μετριασμό των πιθανών κινδύνων για ερευνητές που ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία, μεταξύ άλλων παρέχοντάς τους τη δυνατότητα επιστροφής στην προηγούμενη σταδιοδρομία τους.
21. Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα για να στηρίξουν την ανάπτυξη και την παροχή στοχευμένης κατάρτισης, να ενθαρρύνουν τη δημιουργία ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για ερευνητές με διά βίου προοπτική και να προωθήσουν τη διατομεακή και διεπιστημονική κινητικότητα. Συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη να λάβουν τα αναγκαία μέτρα για να προωθήσουν μια δίκαιη και διαφανή διαδικασία επικύρωσης των ευκαιριών τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον χώρο εργασίας.
22. Συνιστάται στην Επιτροπή να λάβει τα ακόλουθα μέτρα στο πλαίσιο της ανάπτυξης πρωτοβουλιών για την προώθηση της διατομεακής κυκλοφορίας ταλέντων:
- α) υποστήριξη της αμοιβαίας μάθησης για τα κράτη μέλη βάσει μοντέλων προγραμμάτων διατομεακής κινητικότητας που έχει θεσπίσει η Επιτροπή, σε τρεις τομείς προτεραιότητας:
- 1) ενίσχυση της συνεργασίας εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου·
 - 2) βελτίωση της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης για ερευνητές, φορείς καινοτομίας και άλλα ταλαντούχα άτομα στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας·
 - 3) ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, των εγκάρσιων δεξιοτήτων και της συμμετοχής των ερευνητών σε δραστηριότητες που αυξάνουν τον κοινωνικό αντίκτυπο·
- β) ενίσχυση των συνιστωσών διατομεακής κινητικότητας στα υφιστάμενα μέσα κινητικότητας των ερευνητών και συμπλήρωσή τους με νέα μέσα, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο·
- γ) ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προγράμματα διατομεακής κινητικότητας, μέσω ενός κλάδου της πλατφόρμας ταλέντων του EXE που αναφέρεται στο σημείο 33 της παρούσας σύστασης.

23. Συνιστάται στα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης εθνικών προγραμμάτων για την προώθηση της διατομεακής κινητικότητας σε έναν ή περισσότερους από τους τρεις τομείς προτεραιότητας που αναφέρονται στο σημείο 22 της παρούσας σύστασης.
24. Συνιστάται στα κράτη μέλη να καταβάλουν όλες τις αναγκαίες προσπάθειες για να προωθήσουν την εξάλειψη των υφιστάμενων διαρθρωτικών και διοικητικών φραγμών που μπορούν να παρεμποδίσουν ή να δυσχεράνουν την κινητικότητα μεταξύ τομέων, μεταξύ άλλων υποστηρίζοντας τους ερευνητές ώστε να υπερβαίνουν οικογενειακούς ή προσωπικούς παράγοντες που εμποδίζουν την κινητικότητα, υποστηρίζοντας τη διαλειτουργικότητα των σταδιοδρομιών, κατά περίπτωση, και διευκολύνοντας την προσωρινή ή μόνιμη κινητικότητα, χωρίς να παρεμποδίζουν τις γραμμικές επαγγελματικές διαδρομές.
25. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν τη διεπιστημονική κινητικότητα των ερευνητών, μεταξύ άλλων λαμβάνοντας δεόντως υπόψη και αντιμετωπίζοντας εμπόδια όπως η έλλειψη αναγνώρισης και οι δυσκολίες στην εξασφάλιση χρηματοδότησης από παραδοσιακές πηγές.

Επαγγελματική αξιολόγηση, ανάπτυξη και ανέλιξη

26. Συνιστάται στα κράτη μέλη να υποστηρίξουν την αναγνώριση της αξίας της γεωγραφικής, διατομεακής, διεπιστημονικής και υπερεπιστημονικής κινητικότητας και της κινητικότητας μεταξύ ιδρυμάτων, ως σημαντικών μέσων για την ενίσχυση της επιστημονικής γνώσης και της επαγγελματικής εξέλιξης σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας του ερευνητή. Η εικονική κινητικότητα έχει αποδειχθεί σημαντικό πλεονέκτημα και μπορεί επίσης να συνεκτιμάται. Το σύστημα αξιολόγησης και επιβράβευσης δεν θα πρέπει να βαθμολογεί αρνητικά τις μη γραμμικές, τις υβριδικές επαγγελματικές διαδρομές και τις διαδρομές που περιλαμβάνουν διαφορετικές επαγγελματικές δραστηριότητες.
27. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν και να υποστηρίξουν συστήματα αξιολόγησης και επιβράβευσης των ερευνητών τα οποία:
 - α) βασίζονται σε ποιοτική αμερόληπτη κρίση που ασκείται από ομοτίμους και άλλους αρμόδιους ειδικούς, και υποστηρίζεται από υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών·
 - β) επιβραβεύουν την ποιότητα και τις διάφορες δυναμικές επιπτώσεις της έρευνάς τους στην κοινωνία, την επιστήμη και την καινοτομία·
 - γ) αναγνωρίζουν ποικιλία αποτελεσμάτων, μεταξύ άλλων δημοσιεύσεις, σύνολα δεδομένων, λογισμικό, μεθοδολογίες, πρωτόκολλα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας· ποικιλία δραστηριοτήτων, μεταξύ άλλων μεντορία, εποπτεία της έρευνας, ηγετικοί ρόλοι, επιχειρηματικότητα, διαχείριση δεδομένων FAIR —καταρχήν ευρέσιμα, προσβάσιμα, διαλειτουργικά και επαναχρησιμοποιήσιμα δεδομένα—, αξιολόγηση από ομοτίμους, διδασκαλία, αξιοποίηση της γνώσης, συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας, υποστήριξη για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, αλληλεπίδραση με την κοινωνία· και ποικιλία πρακτικών, μεταξύ άλλων, ανοιχτή επιστήμη, έγκαιρη ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων και ανοικτή συνεργασία, πέραν όλων των εμπειριών κινητικότητας που αναφέρονται στο σημείο 26 της παρούσας σύστασης·
 - δ) εξασφαλίζουν ότι η επαγγελματική δραστηριότητα του ερευνητή πληροί υψηλά πρότυπα δεοντολογίας και ακεραιότητας, ακολουθεί κατάλληλη διαδικασία για τη διεξαγωγή της έρευνας και αξιοποιεί ορθές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των ανοικτών πρακτικών για την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και μεθοδολογιών, όταν αυτό είναι δυνατόν·
 - ε) χρησιμοποιούν κριτήρια και διαδικασίες αξιολόγησης που σέβονται την ποικιλία των ερευνητικών κλάδων και των εθνικών πλαισίων·
 - στ) υποστηρίζουν ποικιλία προφίλ και σταδιοδρομιών των ερευνητών και εκτιμούν τις ατομικές συνεισφορές, αλλά και τον ρόλο των ομάδων, τη συνεργατική προσπάθεια και τη διεπιστημονικότητα·
 - ζ) διασφαλίζουν την ισότητα των φύλων, την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, τις ίσες ευκαιρίες και τη συμπεριληπτικότητα.

Για να διασφαλιστεί η συνοχή κατά την εφαρμογή των συστάσεων που απαριθμούνται στο παρόν σημείο, τα κράτη μέλη προτρέπει να προωθούν τη συνεχή κατάρτιση των παραγόντων που συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης και επιβράβευσης.

28. Τα κράτη μέλη καλούνται να παροτρύνουν τους οργανισμούς να συμμετέχουν σε συνασπισμούς, συμμαχίες ή πρωτοβουλίες που έχουν συσταθεί για την εξέλιξη των συστημάτων αξιολόγησης σύμφωνα με τις συστάσεις που παρατίθενται στο σημείο 27 της παρούσας σύστασης. Τα κράτη μέλη παροτρύνονται επίσης να αντιμετωπίσουν, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, τα εθνικά διοικητικά ή νομικά εμπόδια που παρεμποδίζουν την εν λόγω εξέλιξη της αξιολόγησης της έρευνας και να συμβάλουν στην πρόληψη τυχόν αντιφάσεων ή ασυμβατοτήτων που ενδέχεται να υπάρξουν κατά την εφαρμογή των συστάσεων που απαριθμούνται στο σημείο 27 της παρούσας σύστασης, μεταξύ της αξιολόγησης της έρευνας, των ερευνητών και των ερευνητικών οργανισμών.

29. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθήσουν μέτρα, συμπεριλαμβανομένων συμβουλευτικών μηχανισμών και μηχανισμών μεντορίας που θα ευαισθητοποιούν τους ερευνητές, ιδίως εκείνους που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε όλους τους σχετικούς τομείς, καθώς και να προωθήσουν μια νοοτροπία διαφοροποίησης των σταδιοδρομιών για καλύτερη προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται στα κράτη μέλη και την Επιτροπή να στηρίζουν την παροχή συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών σταδιοδρομίας, π.χ. EURAXESS, για την τόνωση της διατομεακής, διεπιστημονικής και γεωγραφικής κινητικότητας, καθώς και τη δημιουργία και την ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.
30. Συνιστάται στα κράτη μέλη να προωθήσουν ένα δίκαιο, ισότιμο, συμπεριληπτικό, διαφανές, δομημένο και με ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης για τους ερευνητές στον ακαδημαϊκό χώρο, έως και τις ανώτατες θέσεις. Στο πλαίσιο αυτό, συνιστάται στα κράτη μέλη να εξετάσουν το ενδεχόμενο ανάπτυξης συστημάτων τύπου προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), που θα πρέπει να νοούνται ως καθορισμένα πλαίσια εντός των οποίων μια σύμβαση ορισμένου χρόνου περιλαμβάνει την προοπτική ανέλιξης σε μόνιμη θέση, υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης.

Ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων και ανάδειξη της Ένωσης ως ελκυστικού προορισμού

31. Συνιστάται στα κράτη μέλη να αναλάβουν αποφασιστική δράση για τη δημιουργία ευνοϊκών, ελκυστικών και ανταγωνιστικών συνθηκών για τη διεξαγωγή δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας, καθώς και για τον επαναπατρισμό ερευνητών από το εξωτερικό. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής:
- α) κίνητρα για να καταστούν ελκυστικότερες οι ερευνητικές δραστηριότητες, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης θεμιτού ανταγωνισμού για τα ταλαντούχα άτομα·
 - β) απλούστευση των νομικών και διοικητικών απαιτήσεων για τους ερευνητές·
 - γ) επενδύσεις στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης της δικτύωσης εντός και εκτός της Ένωσης, για τη σύνδεση των εθνικών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας με τα ευρωπαϊκά ερευνητικά δίκτυα και την ενσωμάτωσή τους σε αυτά, και για την παροχή μεγαλύτερης προβολής των εθνικών ικανοτήτων και των υποδομών έρευνας και τεχνολογίας υψηλού επιπέδου·
 - δ) ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τη δημιουργία ελκυστικού, ασφαλούς, συμπεριληπτικού και ανταγωνιστικού περιβάλλοντος έρευνας και καινοτομίας, με ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων, ακόμα και όσον αφορά τη βελτίωση των αμοιβών, των συνθηκών εργασίας και των υπηρεσιών, και τη μείωση των διοικητικών και γλωσσικών φραγμών για τους ξένους και τους διεθνώς μετακινούμενους ερευνητές·
 - ε) επιχορηγήσεις επιστροφής και επαγγελματικής επανένταξης και ελκυστικές θέσεις για επαναπατριζόμενους ερευνητές·
 - στ) δυνατότητα να κατέχουν διπλές θέσεις σε ιδρύματα εγκατεστημένα σε διαφορετικά κράτη μέλη, έτσι ώστε να προωθούνται η μεταφορά γνώσεων, η ανάπτυξη δεξιοτήτων, η συνεργασία και η πρόληψη της διαρροής ταλέντων·
 - ζ) διερεύνηση επιλογών για κοινή προσέγγιση για το προσωπικό των ερευνητικών υποδομών, ιδίως στην περίπτωση Κοινοπραξίας Ευρωπαϊκής Ερευνητικής Υποδομής (KEEY).

Συνιστάται στην Επιτροπή να στηρίζει τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους, μεταξύ άλλων επιτρέποντας την υλοποίηση συνεργειών μεταξύ των ενωσιακών προγραμμάτων, καθώς και μεταξύ ενωσιακών και εθνικών προγραμμάτων.

32. Συνιστάται στην Επιτροπή να προβεί στις κάτωθι ενέργειες προκειμένου να προωθήσει μια πιο ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων:
- α) στήριξη της αμοιβαίας μάθησης για τα κράτη μέλη ενόψει της μεταρρύθμισης των συστημάτων έρευνας και καινοτομίας που εφαρμόζουν, μεταξύ άλλων μέσω προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη δημιουργία μιας κοινότητας πρακτικής άσκησης με κατάρτιση και καθοδήγηση για τα κράτη μέλη βάσει επιτυχημένων παραδειγμάτων σταδιοδρομίας και βάσει λύσεων που καθιστούν δυνατή μια πιο ισόρροπη κυκλοφορία ταλέντων·
 - β) παρακολούθηση των ροών κινητικότητας, τόσο εντός της Ένωσης όσο και με τρίτες χώρες, μέσω διαδραστικού χάρτη κυκλοφορίας ταλέντων στο παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες που αναφέρεται στο σημείο 40 της παρούσας σύστασης·
 - γ) διευκόλυνση των διακρατικών δεσμών με τη διασπορά της έρευνας και της καινοτομίας και τις κοινότητες τρίτων χωρών, και διευκόλυνση της προσέλκυσης ή της επιστροφής ταλέντων, μέσω ενός κλάδου της πλατφόρμας ταλέντων του EXE που αναφέρεται στο σημείο 33 της παρούσας σύστασης·

- δ) προώθηση της ισόρροπης κυκλοφορίας ταλέντων όσον αφορά τους ερευνητές σε επίπεδο Ένωσης, με ενίσχυση της βάσης του ανθρώπινου κεφαλαίου, με ερευνητές και φορείς καινοτομίας που διαθέτουν ισχυρότερο πνεύμα επιχειρηματικότητας, περισσότερες ικανότητες διαχείρισης και καλύτερη κατάρτιση.

Δράσεις υποστήριξης για ερευνητικές σταδιοδρομίες

33. Συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να λάβουν κατάλληλα μέτρα για την ενίσχυση των πυλών και υπηρεσιών EURAXESS, καθώς και της διεθνούς διάστασης, και να αναπτύξουν την πλατφόρμα ταλέντων του EXE ως διαδικτυακή υπηρεσία μίας στάσης για ερευνητές και ιδρύματα σε όλους τους τομείς, με νέο πλαίσιο διακυβέρνησης και συντονιστικό ρόλο των αρμόδιων εθνικών φορέων και ιδρυμάτων που συμμετέχουν στην παροχή υπηρεσιών. Η πλατφόρμα ταλέντων του EXE θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα:

- α) στους ερευνητές να διαχειρίζονται τις ευκαιρίες μάθησης και κατάρτισης και τη σταδιοδρομία τους·
β) στα ιδρύματα έρευνας και καινοτομίας, στους εργοδότες και στους χρηματοδότες να διεξάγουν δραστηριότητες δικτύωσης, να διαχειρίζονται καλύτερα τις δεξαμενές ταλέντων τους, να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν βέλτιστες πρακτικές, διευκολύνοντας παράλληλα την προσέλκυση και τη διατήρηση ταλαντούχων ατόμων και βελτιώνοντας τα δεδομένα για την καλύτερη κατανόηση των τάσεων κινητικότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη και πέραν αυτής.

Οι υπηρεσίες θα μπορούσαν να διευρυνθούν ώστε να περιλαμβάνουν υπηρεσίες ανάπτυξης ταλέντων και διαχείρισης σταδιοδρομίας, με έμφαση στους ερευνητές σε όλους τους σχετικούς τομείς της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένης της ακαδημαϊκής κοινότητας.

34. Συνιστάται στην Επιτροπή να διασφαλίσει τη σύνδεση και τη διαλειτουργικότητα μεταξύ της πλατφόρμας ταλέντων του EXE και άλλων σχετικών ενωσιακών και εθνικών πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένων των Eurorpass, ESCO και EURES, και να παράσχει βελτιωμένο μοντέλο διακυβέρνησης της πλατφόρμας και του υποκείμενου δικτύου κέντρων υπηρεσιών για την καλύτερη κάλυψη των αναγκών των ερευνητών και των ερευνητικών οργανισμών.
35. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να αναγνωρίσουν τη σημασία της υιοθέτησης και της εφαρμογής της Χάρτας του Ερευνητή που αναφέρεται στο σημείο 36 της παρούσας σύστασης.
36. Η νέα Χάρτα του Ερευνητή που παρατίθεται στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης θα πρέπει να αντικαταστήσει τη Χάρτα και τον κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές που παρατίθενται στο παράρτημα της σύστασης 2005/251/ΕΚ. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να προωθήσουν την υιοθέτηση και την εφαρμογή της νέας Χάρτας του Ερευνητή από τους εργοδότες και τους χρηματοδότες ερευνητών από όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών κινήτρων, προκειμένου να την καταστήσουν διαρθρωτικό εργαλείο για τη στήριξη των ερευνητών και των ερευνητικών σταδιοδρομιών.
37. Συνιστάται στην Επιτροπή να προσαρμόσει τη στρατηγική ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές, ή οποιονδήποτε μελλοντικό παρόμοιο μηχανισμό εφαρμογής, στη νέα Χάρτα του Ερευνητή, και να διασφαλίσει τη συνέχεια όσον αφορά τα ιδρύματα που έχουν υιοθετήσει τις αρχές της παλαιάς Χάρτας και του κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές και έχουν προσχωρήσει στη στρατηγική ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές, ιδίως θεωρώντας ότι εξακολουθούν να υιοθετούν τη Χάρτα του Ερευνητή που παρατίθεται στο παράρτημα II της παρούσας σύστασης. Συνιστάται στην Επιτροπή να εφαρμόσει τα ίδια μεταβατικά μέτρα για τα ιδρύματα που ξεκίνησαν τη διαδικασία της στρατηγικής ανθρώπινων πόρων για τους ερευνητές στο πλαίσιο της παλαιάς Χάρτας και του παλαιού κώδικα δεοντολογίας για τους ερευνητές.
38. Συνιστάται στην Επιτροπή να επανεξετάζει και να προσαρμόζει τακτικά όλα τα εργαλεία για τη στήριξη των ερευνητικών σταδιοδρομιών, με βάση τις πραγματικές ανάγκες των ερευνητών, σε συντονισμό με τα κράτη μέλη και τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη.
39. Συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να προωθήσουν και να στηρίξουν συμμαχίες ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως οι συνασπισμοί ευρωπαϊκών πανεπιστημίων, του συνόλου του ευρωπαϊκού τομέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έρευνας και καινοτομίας και όλων των σχετικών ενδιαφερόμενων μερών, για την πιλοτική εφαρμογή των σχετικών δράσεων που προβλέπονται στην παρούσα σύσταση σύμφωνα με μια εθελοντική προσέγγιση από τη βάση προς την κορυφή.

Παρακολούθηση των ερευνητικών σταδιοδρομιών

40. Εκτός από τα γενικά συστήματα παρακολούθησης του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας, συνιστάται στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη να παρακολουθούν τις σχετικές πτυχές των ερευνητικών σταδιοδρομιών στην Ένωση και την εφαρμογή της παρούσας σύστασης μέσω ειδικού παρατηρητηρίου, προς όφελος της ερευνητικής κοινότητας, των φορέων χάραξης πολιτικής, των δημόσιων διοικήσεων και των σχετικών οργανισμών σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να στηρίζει την καλύτερη κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών από τους ερευνητές, και θα πρέπει επίσης να προωθεί την ελκυστικότητα των ερευνητικών οργανισμών της Ένωσης για τα καλύτερα talέντα, διασφαλίζοντας παράλληλα την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε όλα τα στάδια της υλοποίησης.
41. Το παρατηρητήριο θα πρέπει να εξετάσει προσεκτικά και να προσδιορίσει το είδος των δεδομένων υποστήριξης που θα ήταν χρήσιμα για την παρακολούθηση ερευνητικών σταδιοδρομιών. Όταν είναι δυνατόν, θα πρέπει να εξετάζονται και να ιεραρχούνται οι σύνδεσμοι προς υφιστάμενα δεδομένα, προκειμένου να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος για τα κράτη μέλη και όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη. Συνιστάται στα κράτη μέλη να συνεργάζονται για τη συλλογή δεδομένων που αφορούν την υλοποίηση του παρατηρητηρίου με αποτελεσματικό και βιώσιμο τρόπο.
42. Η Επιτροπή καλείται να προτείνει -με βάση τα στοιχεία που παρέχει το παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες- περαιτέρω μέτρα που ενθαρρύνουν και προωθούν την ανάπτυξη ερευνητικών σταδιοδρομιών.
43. Συνιστάται στην Επιτροπή να εξετάσει, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, τους σχετικούς δεσμούς ανάμεσα στο παρατηρητήριο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες και το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο του Τομέα της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που προτείνεται στην ευρωπαϊκή στρατηγική για τα πανεπιστήμια, κατά περίπτωση, και, ως εκ τούτου, να ενισχύσει τις συνέργειες μεταξύ του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης.
44. Συνιστάται στα κράτη μέλη και στην Επιτροπή να εξετάσουν το ενδεχόμενο προσαρμογής των δεδομένων που συλλέγονται στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ) 2019/1700 στις ανάγκες του παρατηρητηρίου που αναφέρεται στο σημείο 40 της παρούσας σύστασης.

Βρυξέλλες, 18ης Δεκεμβρίου 2023.

Για το Συμβούλιο
Η Πρόεδρος
T. RIBERA RODRÍGUEZ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Παραδείγματα επαγγελμάτων για ερευνητές σε όλους τους τομείς με βάση τα προφίλ R1-R4

Λαμβανομένων δεόντως υπόψη των εθνικών αρμοδιοτήτων και προκειμένου να διευκολυνθεί η χρήση αναφορών στα προφίλ σε όλες τις κενές θέσεις εργασίας που απευθύνονται ειδικά σε ερευνητές, το παρόν παράρτημα παρέχει παραδείγματα για κάθε τομέα με σκοπό να καταστούν οι σταδιοδρομίες των ερευνητών συγκρίσιμες και διαλειτουργικές σε όλους τους τομείς απασχόλησης και σε όλες τις χώρες.

Οι ενδιαφερόμενες οντότητες θα πρέπει να έχουν επίγνωση του νοήματος που έχουν ο ορισμός του ερευνητή και τα προφίλ του, όπως αποτυπώνονται στις συστάσεις 1, 2, 5 και 6.

Πίνακας 1

Παραδείγματα επαγγελμάτων στο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες

R1 — Νέος ερευνητής	R2 — Αναγνωρισμένος ερευνητής
doctoral candidate junior academic junior research analyst junior research engineer junior researcher/scientist junior scientific officer research apprentice/intern	junior academic junior lecturer junior research analyst junior research engineer junior researcher/scientist junior scientific officer postdoctoral researcher
R3 — Πεπειραμένος ερευνητής	R4 — Κορυφαίος ερευνητής
accredited researcher assistant professor associate professor associate researcher principal investigator principal researcher/scientist reader research fellow research specialist scientific councillor senior academic senior lecturer senior research and development associate senior research engineer senior researcher/scientist senior scientific officer	chief scientific officer distinguished professor full professor principal investigator principal researcher/scientist reader research fellow research professor research specialist scientific councillor senior academic senior lecturer senior research and development associate senior research engineer senior researcher/scientist senior scientific officer

Σχετικά με τα παραδείγματα επαγγελμάτων ερευνητή σύμφωνα με τα προφίλ R1-R4 που παρατίθενται στον πίνακα 1, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι:

- Ο κατάλογος παραδειγμάτων δεν είναι εξαντλητικός, αλλά χρησιμεύει ως ένδειξη των τύπων τίτλων για ερευνητές σε όλα τα προφίλ R1-R4 και σε όλους τους τομείς.
- Τα παραδείγματα περιέχουν μόνο τίτλους στα αγγλικά, αν και είναι αντιληπτό ότι διαφορές στους τίτλους θα υπάρχουν και μεταξύ τομέων και χωρών και μεταξύ διαφορετικών γλωσσών.
- Ορισμένα ερευνητικά επαγγέλματα ενδέχεται να εμφανίζονται σε περισσότερα από ένα προφίλ R1-R4, οπότε η απόφαση για το προφίλ θα εξαρτάται από το επίπεδο αυτονομίας, πείρας και αναγνώρισης.
- Η τελική απόφαση σχετικά με το αν ένα άτομο και ένα επάγγελμα εμπίπτει σε R1-R4 θα οριστικοποιείται κατά περίπτωση και θα εξαρτάται από το άτομο και το επάγγελμα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή

Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή είναι μια δέσμη αρχών που στηρίζουν την ανάπτυξη ελκυστικών ερευνητικών σταδιοδρομιών για την υποστήριξη της αριστείας στην έρευνα και την καινοτομία σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Χάρτα του Ερευνητή («Χάρτα του Ερευνητή») εστιάζει στα δικαιώματα και τις ευθύνες των ερευνητών, των εργοδοτών, των χρηματοδοτών και των φορέων χάραξης πολιτικής· περιέχει 20 βασικές αρχές. Αυτές κατατάσσονται στους κάτωθι τέσσερις πυλώνες:

- α) Δεοντολογία, ακεραιότητα, φύλο και ανοικτή επιστήμη,
- β) Αξιολόγηση, πρόσληψη και ανέλιξη ερευνητών.
- γ) Συνθήκες και πρακτικές εργασίας,
- δ) Ερευνητικές σταδιοδρομίες και ανάπτυξη ταλέντων.

Η Χάρτα του Ερευνητή απευθύνεται σε όλους τους ερευνητές, στους τομείς στους οποίους διεξάγεται έρευνα και στις αντίστοιχες κεντρικές οργανώσεις (ενδιαφερόμενα μέρη). Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνονται:

- α) Ερευνητές σε όλους τους τομείς (ακαδημαϊκοί φορείς, δημόσιοι και ιδιωτικοί οργανισμοί που διεξάγουν έρευνα),
- β) Εργοδότες ερευνητών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα,
- γ) Χρηματοδότες έρευνας και ερευνητών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα,
- δ) Υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής που ασχολούνται με τις πολιτικές οι οποίες σχετίζονται με τη Χάρτα.

Απευθύνεται σε ερευνητές όλων των επιστημονικών κλάδων, συμπεριλαμβανομένων των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής, των μαθηματικών (STEM) και των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών (SSH). Καλύπτει όλα τα είδη έρευνας, από έρευνα αιχμής έως στοχευμένη έρευνα, στρατηγική έρευνα, εφαρμοσμένη έρευνα και έρευνα κοντά στην αγορά.

ΠΥΛΩΝΑΣ 1 — ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ, ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

-
1. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
 2. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
 3. ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
 4. ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ
 5. ΑΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑΣ
 6. Ο ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ
 7. ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ
 8. ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
-

Ο πυλώνας αυτός εμπερικλείει τις θεμελιώδεις αρχές της Χάρτας του Ερευνητή και τη δέσμευσή της για την υποστήριξη της αριστείας στην έρευνα, η οποία στο πλαίσιο αυτό θεωρείται ότι προωθεί τις καλύτερες δυνατές ερευνητικές ομάδες και έργα, χωρίς προκαταλήψεις που αφορούν το φύλο και άλλους παράγοντες. Οι αρχές στο πλαίσιο αυτού του πυλώνα αναμένεται να συμβάλουν στα θεμέλια του οράματος για την αναζωογόνηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και να εμπνεύσουν τους ερευνητές, τους εργοδότες, τους χρηματοδότες και τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής στον τομέα της έρευνας στην Ευρώπη. Λόγω του εγκάρσιου χαρακτήρα τους, όλες αυτές οι αξίες αναμένεται να ενσωματωθούν και να ληφθούν υπόψη κατά την ανάπτυξη των υπόλοιπων αρχών.

1) Δεοντολογία και ακεραιότητα της έρευνας ⁽¹⁾

Οι ερευνητές θα πρέπει να συμμορφώνονται με αυστηρούς κανόνες δεοντολογίας και να προσεγγίζουν το έργο τους με τιμιότητα, αξιοπιστία, αντικειμενικότητα, αμεροληψία και ανεξαρτησία, ανοικτή επικοινωνία, υποχρέωση επιμέλειας, δικαιοσύνη και αίσθημα ευθύνης για τις μελλοντικές γενιές επιστημόνων. Αυτά είναι τα θεμέλια της υπεύθυνης και αξιόπιστης έρευνας χωρίς αθέμιτες επιρροές (συμπεριλαμβανομένων των ξένων παρεμβάσεων και της σύγκρουσης συμφερόντων). Αποτελούν προϋπόθεση για την επίτευξη αριστείας και στηρίζουν την ευθύνη που έχουν οι ερευνητές να προφυλάσσονται από προκαταλήψεις και μεθοδολογικές απλουστεύσεις.

⁽¹⁾ Ακεραιότητα της έρευνας – Συμπεράσματα του Συμβουλίου (εγκρίθηκαν την 1 Δεκεμβρίου 2015) – έγγρ. Συμβουλίου 14853/15.

Οι ερευνητές θα πρέπει να τηρούν τις αναγνωρισμένες πρακτικές και τις θεμελιώδεις αρχές δεοντολογίας που εφαρμόζονται στον/τους επιστημονικό/-ούς κλάδο/-ους τους, καθώς και τα πρότυπα δεοντολογίας που καθορίζονται στους διάφορους εθνικούς, τομεακούς ή θεσμικούς κώδικες δεοντολογίας.

Η πρωταρχική ευθύνη για την ακεραιότητα της έρευνας βαρύνει τους ίδιους τους ερευνητές. Οι ερευνητές θα πρέπει να υποστηρίζονται από μια θεσμική νοοτροπία ακεραιότητας της έρευνας προκειμένου να δημιουργηθούν και να τηρούνται κανόνες, διαδικασίες και κατευθυντήριες γραμμές, καθώς και από κατάρτιση και μεντορία με βάση την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Προκειμένου να προωθούνται ορθές ερευνητικές πρακτικές και η νοοτροπία ακεραιότητας της έρευνας, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη ορισμένες διαστάσεις, όπως η ακεραιότητα της έρευνας σε ερευνητικά περιβάλλοντα, η κατάρτιση και η ανάπτυξη ικανοτήτων σχετικά με την ακεραιότητα της έρευνας, οι ερευνητικές διαδικασίες και πολιτικές που ενσωματώνουν την ακεραιότητα της έρευνας, δεδομένα, δημοσίευση, διάδοση, επανεξέταση, αξιολόγηση και επεξεργασία πολιτικών. Ομοίως, θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή μηχανισμοί για τον εντοπισμό, την αναφορά και την αντιμετώπιση παραπτώματων στον τομέα της έρευνας.

Οι ερευνητές θα πρέπει να αποφεύγουν κάθε είδους λογοκλοπή. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στις αρχές συγκυριότητας όταν η έρευνα διεξάγεται σε συνεργασία με επόπτες και/ή άλλους ερευνητές (ανάλογα με τον επιστημονικό κλάδο) καθώς και στους κανόνες διανοητικής ιδιοκτησίας. Αυτό θα πρέπει να ισχύει σε όλα τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων της σύλληψης, της κατάρτισης των αιτήσεων χρηματοδότησης και της ανάπτυξης και της παράδοσης των αποτελεσμάτων. Η ανάγκη επικύρωσης παρατηρήσεων μέσω επίδειξης της αναπαραγωγιμότητας των ευρημάτων δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται ως λογοκλοπή, υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται ρητή αναφορά στα προς επιβεβαίωση δεδομένα.

Οι αξίες της δεοντολογίας και της ακεραιότητας έχουν επίσης μεγάλη σημασία όταν οι ερευνητές έχουν εποπτικό ρόλο. Θα πρέπει να εφαρμόζονται άμεσα προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα ασφαλές, συμπεριληπτικό και ισότιμο ως προς το φύλο ερευνητικό περιβάλλον για όλους τους εμπλεκόμενους και ιδίως όταν ανακύπτουν περιστατικά διακρίσεων, σεξουαλικής ή ηθικής παρενόχλησης, παρεμπόδισης της μάθησης ή της ερευνητικής εργασίας, ή οποιαδήποτε αδικαιολόγητη προσωπική ιδιοποίηση δεδομένων ή αποτελεσμάτων.

2) Ελευθερία της επιστημονικής έρευνας

Η ελευθερία της επιστημονικής έρευνας αποτελεί κοινή βασική αξία και αρχή για την ερευνητική συνεργασία εντός του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και με διεθνείς εταίρους. Οι ερευνητές θα πρέπει να εστιάζουν την έρευνά τους στο καλό της ανθρωπότητας και στην επέκταση των ορίων της ανθρώπινης γνώσης, ενώ παράλληλα απολαμβάνουν ελευθερία σκέψης, γνώμης και έκφρασης, ελευθερία καθορισμού των ερευνητικών ερωτημάτων, ελευθερία προσδιορισμού των μεθόδων επίλυσης των προβλημάτων, ελευθερία επιλογής και ανάπτυξης θεωριών, ελευθερία αμφισβήτησης της αποδεκτής σοφίας και προώθησης νέων ιδεών, καθώς και ελευθερία συμμετοχής σε επαγγελματικούς ή αντιπροσωπευτικούς ακαδημαϊκούς φορείς. Οι ερευνητές θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα να διαδίδουν και να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους, μεταξύ άλλων μέσω κατάρτισης και διδασκαλίας. Οι ερευνητές θα πρέπει, ωστόσο, να αναγνωρίζουν τους περιορισμούς αυτής της ελευθερίας που θα μπορούσαν να προκύψουν λόγω ιδιαίτερων ερευνητικών συνθηκών —συμπεριλαμβανομένης της εποπτείας/καθοδήγησης/διαχείρισης— ή νομικών ή επιχειρησιακών περιορισμών, π.χ. για δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, για δημοσιονομικούς λόγους ή για λόγους υποδομής.

3) Ανοικτή επιστήμη

Οι ερευνητές θα πρέπει να στοχεύουν στη συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της ανοικτής επιστήμης^(*) και να διευκολύνονται από τους εργοδότες και τους χρηματοδότες τους στο πλαίσιο αυτό. Θα πρέπει να κοινοποιούν τα αποτελέσματά τους ανοικτά, π.χ. μέσω ανοικτών δεδομένων και δεδομένων FAIR —ευρέσιμων, προσβάσιμων, διαλειτουργικών και επαναχρησιμοποιήσιμων δεδομένων, δημοσιεύσεων ανοικτής πρόσβασης και ανοικτού λογισμικού και ανοικτών μοντέλων και αλγορίθμων. Θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα για τη διασφάλιση της αναπαραγωγιμότητας των αποτελεσμάτων της έρευνας. Θα πρέπει να αποσκοπούν στην πρακτική εφαρμογή μεθοδολογιών ανοικτής επιστήμης και στη συμμετοχή σε ανοικτή αξιολόγηση από ομοτίμους. Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να υποστηρίζουν, να παρέχουν τα εργαλεία και τις υποδομές που απαιτούνται και να επιβραβεύουν την πραγματική νοοτροπία ανοικτής επιστήμης σε ολόκληρη την Ένωση, μεταξύ άλλων με την ενσωμάτωση της ανοικτής πρόσβασης σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, ερευνητικά δεδομένα και άλλα ερευνητικά αποτελέσματα (δηλαδή ακολουθώντας την αρχή «ανοικτή στο μέτρο του δυνατού, κλειστή στο μέτρο του αναγκαίου») και με τη διάδοση και υιοθέτηση των αρχών και των πρακτικών της ανοικτής επιστήμης, ενώ παράλληλα συνεκτιμούν τις διαφορές μεταξύ επιστημονικών κλάδων και τις πολιτισμικές διαφορές, συμπεριλαμβανομένης της πολυγλωσσίας, υποστηρίζουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανοικτής επιστήμης και αναπτύσσουν και ολοκληρώνουν περαιτέρω τις υποστηρικτικές ψηφιακές υποδομές και υπηρεσίες.

(*) Η μετάβαση προς ένα σύστημα ανοικτής επιστήμης – Συμπεράσματα του Συμβουλίου (εγκρίθηκαν στις 27 Μαΐου 2016) – έγγρ. Συμβουλίου 9526/16.

Επιστήμη των πολιτών

Η επιστήμη των πολιτών θα πρέπει, κατά περίπτωση, να ενσωματώνεται στον μέγιστο δυνατό βαθμό στα έργα των ερευνητών. Αυτό σημαίνει τη συμμετοχή των πολιτών στην ανάπτυξη, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ερευνητικών έργων στους τομείς STEM και SSH. Πρόκειται για ιδανικό μέσο εκδημοκρατισμού της επιστήμης, οικοδόμησης εμπιστοσύνης στην επιστήμη και αξιοποίησης του τεράστιου όγκου κοινωνικών πληροφοριών και ικανοτήτων για τη διεξαγωγή άριστης έρευνας και καινοτομίας.

4) Ισότητα των φύλων

Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να προωθούν την ισότητα των φύλων και την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στις ερευνητικές ομάδες, στα διαχειριστικά όργανα και στα όργανα λήψης αποφάσεων, στις επιτροπές προσλήψεων και προαγωγών και στις συμβουλευτικές ομάδες. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στο περιεχόμενο της έρευνας, της διδασκαλίας και της καινοτομίας, ώστε να βελτιωθεί η επιστημονική ποιότητα, η αριστεία και η κοινωνική συνάφεια των παραγόμενων γνώσεων. Η ισότητα των φύλων αποσκοπεί επίσης στην καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης. Η ισότητα των φύλων θα πρέπει να γίνεται αντιληπτή από διαθεματική προοπτική, όπου διαφορετικά συστήματα εξουσίας μεταξύ φύλου και άλλων κοινωνικών κατηγοριών και ταυτοτήτων αλληλοτέμνονται και αλληλοενισχύονται. Οι βιώσιμες θεσμικές αλλαγές, που προωθούνται μέσω σχεδίων για την ισότητα των φύλων^(*) ή παρόμοιων σχεδίων, οι οποίες καθιστούν δυνατό να καταγγέλλονται δεόντως οι παραβιάσεις και περιλαμβάνουν συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης, αποτελούν επαρκείς μηχανισμούς για την προώθηση της ισότητας των φύλων.

Βασική συνιστώσα για τον μετασχηματισμό της νοοτροπίας που επικρατεί σε έναν οργανισμό προκειμένου να προαχθεί η ισότητα των φύλων είναι η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής. Η ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής έχει σημασία τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες και περιλαμβάνει τη λήψη μέριμνας ώστε όλα τα μέλη του προσωπικού να υποστηρίζονται κατάλληλα στην θετική εξέλιξη της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους παράλληλα με τις όποιες προσωπικές ευθύνες έχουν ενδεχομένως αναλάβει εκτός χώρου εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ευθυνών φροντίδας.

5) Αποδοχή της πολυμορφίας

Βασική αρχή του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας είναι να λαμβάνεται υπόψη η πολυμορφία υπό την ευρεία έννοια, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, του φύλου, της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της κοινωνικής πολυμορφίας, της αναπηρίας, της ηλικίας, του σεξουαλικού προσανατολισμού και της καταπολέμησης των διακρίσεων για κάθε λόγο. Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να υποστηρίζουν την πολυμορφία των ερευνητών τους, δεδομένου ότι οι διαφορετικές εμπειρίες ζωής προσθέτουν πολύτιμες προοπτικές στα ερευνητικά έργα. Επίσης η πολυμορφία των συμμετεχόντων μπορεί να τροφοδοτήσει με στοιχεία τα αποτελέσματα της έρευνας που αφορούν και εμπλουτίζουν τις διαφορετικές κοινωνίες στις οποίες ζούμε. Είναι επίσης αναγκαίο να αναγνωρίζονται οι μη συνειδητές προκαταλήψεις, για παράδειγμα κατά την πρόσληψη, τις προαγωγές και την αξιολόγηση των καθηκόντων, και, ει δυνατόν, να προβλέπεται κατάλληλη αντιστάθμιση, ιδίως στον τομέα της επιστήμης.

6) Ο ερευνητής

Όλοι οι ερευνητές συμμετέχουν στη σύλληψη ή τη δημιουργία νέων επιστημονικών γνώσεων με βάση πρωτότυπες έννοιες ή υποθέσεις. Οι ερευνητές είναι επαγγελματίες των οποίων το έργο θα πρέπει να αναγνωρίζεται, άσχετα με τον τομέα στον οποίον δραστηριοποιούνται. Η αναγνώριση αυτή πρέπει να ξεκινάει στα πρώτα στάδια της σταδιοδρομίας των ερευνητών, και συγκεκριμένα στο μεταπτυχιακό στάδιο, και να εκτείνεται σε όλα τα στάδια σταδιοδρομίας και τις επαγγελματικές κατηγορίες, ανεξαρτήτως της ταξινόμησής τους σε εθνικό επίπεδο.

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν και να υποστηρίζουν μη γραμμικές σταδιοδρομίες και σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, οι οποίες θα πρέπει να νοούνται ως σταδιοδρομίες που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική, επιστημονική και διατομεακή κινητικότητα, καθώς και κινητικότητα μεταξύ οργανισμών (πχ. αποσπάσεις). Θα πρέπει επίσης να προωθούν υβριδικές σταδιοδρομίες που συνδυάζουν ταυτόχρονα διαφορετικούς τομείς, οι οποίες θα πρέπει να εξετάζονται σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές σταδιοδρομίες.

Επαγγελματική συμπεριφορά

Οι ερευνητές θα πρέπει να γνωρίζουν τους στρατηγικούς στόχους που επιδιώκει το ερευνητικό τους περιβάλλον και τους μηχανισμούς χρηματοδότησης και θα πρέπει να ζητούν κάθε αναγκαία έγκριση και άδεια πριν ξεκινήσουν τις ερευνητικές τους εργασίες ή πριν κάνουν χρήση των παρεχόμενων πόρων. Οι ερευνητές θα πρέπει να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να εξασφαλίζουν ότι το ερευνητικό τους έργο έχει σημασία για την κοινωνία με το να καθιστά δυνατή μια καλύτερη κατανόηση του κόσμου και δεν επαναλαμβάνει ασκόπως προηγούμενες ερευνητικές εργασίες που έχουν διεξαχθεί αλλού. Προς τούτο απαιτείται αποτελεσματική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

(*) Βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών με τίτλο «Μια Ένωση ισότητας – Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025», COM(2020) 152 final.

Θα πρέπει να υπάρχει σαφής επικοινωνία μεταξύ ερευνητών και εργοδοτών, χρηματοδοτών ή εποπτών όταν ένα ερευνητικό έργο καθυστερεί, επαναπροσδιορίζεται ή ολοκληρώνεται· αν ένα ερευνητικό έργο πρόκειται να διακοπεί νωρίς ή να ανασταλεί για οποιονδήποτε λόγο, θα πρέπει να παρέχεται προειδοποίηση.

Λογοδοσία

Λογοδοσία σημαίνει ότι το άτομο αναλαμβάνει την ευθύνη για τις ενέργειές του κατά τη διεξαγωγή της έρευνας. Οι ερευνητές πρέπει να γνωρίζουν ότι είναι υπόλογοι έναντι των εργοδοτών και των χρηματοδοτών τους ή έναντι άλλων συναφών δημόσιων ή ιδιωτικών φορέων και, για ζητήματα δεοντολογίας, έναντι της κοινωνίας. Οι ερευνητές που χρηματοδοτούνται με δημόσια κονδύλια είναι επίσης υπόλογοι για την αποδοτική χρήση των χρημάτων των φορολογουμένων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να τηρούν τις αρχές της χρηστής, διαφανούς και αποτελεσματικής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και να είναι συνεργάσιμοι κατά τη διενέργεια οποιουδήποτε εγκεκριμένου λογιστικού ελέγχου των ερευνητικών τους εργασιών, τον οποίο αναλαμβάνουν οι εργοδότες/χρηματοδότες τους ή οι επιτροπές δεοντολογίας. Λόγω της προσδοκίας αυτής, απαιτείται από τους ερευνητές να λειτουργούν ως παραδείγματα δεοντολογικής συμπεριφοράς για τους ομοτίμους τους και για την κοινωνία ευρύτερα.

Όποτε είναι αναγκαίο και το ζητούν οι αρμόδιες αρχές, οι ερευνητές θα πρέπει να προσφέρουν πρόσβαση, για τους σκοπούς της διενέργειας εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων, στις μεθόδους συλλογής και ανάλυσης, στα αποτελέσματα και, κατά περίπτωση, στις λεπτομέρειες των δεδομένων. Αυτό είναι επίσης σημαντικό για να καταστούν ανοικτά τα δεδομένα και να διασφαλιστεί η αναπαραγωγικότητα των αποτελεσμάτων.

7) Ελεύθερη κυκλοφορία των ερευνητών

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν την ελεύθερη κυκλοφορία ερευνητών, επιστημονικών γνώσεων και τεχνολογίας, και παράλληλα να προσελκύουν ταλαντούχα άτομα και να αποτρέπουν την ενδεχόμενη διαρροή ταλέντων. Θα πρέπει να αναγνωρίζουν την αξία της κινητικότητας μεταξύ ιδρυμάτων και της γεωγραφικής, διατομεακής, διεπιστημονικής και υπερεπιστημονικής κινητικότητας ως σημαντικών μέσων για την ενίσχυση των γνώσεων και της επαγγελματικής εξέλιξης σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας του ερευνητή και να εκτιμούν και να αναγνωρίζουν πλήρως κάθε εμπειρία κινητικότητας στο πλαίσιο του συστήματος επαγγελματικής ανέλιξης/αξιολόγησής τους. Η εικονική κινητικότητα έχει αποδειχθεί σημαντικό πλεονέκτημα και μπορεί επίσης να συνεκτιμάται. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει επίσης να καθιερωθούν κατάλληλοι διοικητικοί μηχανισμοί που να επιτρέπουν τη μεταφορά τόσο των επιχορηγήσεων όσο και των παροχών κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία.

8) Βιωσιμότητα της έρευνας

Οι ερευνητές, οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν τη βιώσιμη υλοποίηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τωρινές και μελλοντικές πρωτοβουλίες πολιτικής των οποίων η έγκριση αποσκοπεί στην πρόοδο της κοινωνίας, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το Θεματολόγιο των Ηνωμένων Εθνών για το 2030 και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης. Οι ερευνητές θα πρέπει να υποστηρίζονται από μια θεσμική νοοτροπία βιώσιμης διαχείρισης της έρευνας, καθώς και από κατάρτιση και μεντορία με βάση την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Θα πρέπει να πρωτοστατούν στη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά τρόπο που να αποτελεί θετικό παράδειγμα για τα υπόλοιπα μέλη της ερευνητικής κοινότητας.

Ο «Πράσινος Χάρτης MSCA» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που εκπονήθηκε στο πλαίσιο των δράσεων Marie Skłodowska-Curie (MSCA), μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως σημείο αναφοράς.

ΠΥΛΩΝΑΣ 2 — ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΕΛΙΞΗ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ

1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ
2. ΠΡΟΣΛΗΨΗ
3. ΕΠΙΛΟΓΗ
4. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΕΛΙΞΗ

Η αξιολόγηση των ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζει την ισότιμη αναγνώριση και επιβράβευση των σταδιοδρομιών των ερευνητών ανεξάρτητα από τον τομέα απασχόλησης ή δραστηριότητας και θα πρέπει να ακολουθεί μια αμερόληπτη προσέγγιση που βασίζεται στο ταλέντο. Η δίκαιη πρόσληψη και επιλογή των πολιτικών των ερευνητών είναι θεμελιώδους σημασίας για την επίτευξη μιας ανοικτής αγοράς εργασίας για τους ερευνητές, γεγονός που συμβάλλει στην προώθηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας.

1) Αξιολόγηση ερευνητών

Η αξιολόγηση της έρευνας θα πρέπει να καθιστά δυνατή την αξιολόγηση των επιδόσεων των ερευνητών και της έρευνας για την επίτευξη της υψηλότερης δυνατής ποιότητας και του μεγαλύτερου δυνατού αντικτύπου. Αυτό απαιτεί την αναγνώριση ολόενα και πιο ποικίλων δραστηριοτήτων, πρακτικών και ερευνητικών αποτελεσμάτων. Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση θα πρέπει να βασίζεται πρωτίστως σε ποιοτική κρίση, για την οποία η αξιολόγηση από ομοτίμους και η αξιολόγηση από άλλους συναφείς εμπειρογνώμονες είναι ζωτικής σημασίας, υποστηριζόμενη από την υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών. Θα πρέπει επίσης να αναγνωριστεί η συμβολή στην καινοτομία, ιδίως για υποψηφίους με εμπειρία στον βιομηχανικό τομέα.

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να υποστηρίζουν ένα σύστημα αξιολόγησης και επιβράβευσης των ερευνητών το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τη συνολική ποιότητα του αντικτύπου τους στην κοινωνία, την επιστήμη και την καινοτομία, την ποικιλομορφία των ασκούμενων δραστηριοτήτων, τις πρακτικές ανοικτής επιστήμης, καθώς και την αξία της γεωγραφικής, διεπιστημονικής και διατομεακής κινητικότητας. Το σύστημα αυτό θα πρέπει:

- α) να βασίζεται σε ποιοτική αμερόληπτη κρίση που ασκείται από ομοτίμους και συναφείς εμπειρογνώμονες, υποστηριζόμενη από υπεύθυνη χρήση ποσοτικών δεικτών·
- β) να επιβραβεύει την ποιότητα και τις διάφορες δυναμικές επιπτώσεις της έρευνας στην κοινωνία, την επιστήμη και την καινοτομία·
- γ) να αναγνωρίζει ποικιλία αποτελεσμάτων, μεταξύ άλλων δημοσιεύσεις, σύνολα δεδομένων, λογισμικό, μεθοδολογίες, πρωτόκολλα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, μοντέλα, θεωρίες, αλγορίθμους, ροές εργασίας, εκθέσεις, στρατηγικές, συμβολές πολιτικής· ποικιλομορφία δραστηριοτήτων, μεταξύ άλλων μεντορία, εποπτεία της έρευνας, ηγετικούς ρόλους, επιχειρηματικότητα, διαχείριση δεδομένων FAIR —καταρχήν ευρέσιμων, προσβάσιμων, διαλειτουργικών και επαναχρησιμοποίησιμων δεδομένων— αξιολόγηση από ομοτίμους, διδασκαλία, αξιοποίηση της γνώσης, συνεργασία μεταξύ βιομηχανίας και ακαδημαϊκής κοινότητας, υποστήριξη για τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής, αλληλεπίδραση με την κοινωνία, διαχείριση και ηγεσία, εποπτεία, ομαδική εργασία, υπηρεσίες προς την κοινωνία, επικοινωνία της επιστήμης και μεθοδολογική πειθαρχία· και ποικιλομορφία πρακτικών, μεταξύ άλλων ανοικτή επιστήμη, έγκαιρη ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων, και ανοικτή συνεργασία, επιπλέον όλων των εμπειριών κινητικότητας που περιλαμβάνουν γεωγραφική, διατομεακή, διεπιστημονική και υπερεπιστημονική κινητικότητα και κινητικότητα μεταξύ ιδρυμάτων·
- δ) να εξασφαλίζει ότι η δραστηριότητα των ερευνητών πληροί υψηλά πρότυπα δεοντολογίας και ακεραιότητας, ακολουθεί κατάλληλη διαδικασία για τη διεξαγωγή της έρευνας και αξιοποιεί ορθές πρακτικές, μεταξύ των οποίων τις ανοικτές πρακτικές για την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων και μεθοδολογιών, όταν αυτό είναι δυνατόν·
- ε) να χρησιμοποιεί κριτήρια και διαδικασίες αξιολόγησης που σέβονται την ποικιλία των ερευνητικών κλάδων και των εθνικών πλαίσίων·
- στ) να υποστηρίζει ποικιλία προφίλ και σταδιοδρομιών των ερευνητών και να αναγνωρίζει τις ατομικές συνεισφορές, αλλά και τον ρόλο των ομάδων, τη συνεργατική προσπάθεια και τη διεπιστημονικότητα·
- ζ) να διασφαλίζει την ισόρροπη εκπροσώπηση ανδρών και γυναικών, την ισότητα των φύλων, τις ίσες ευκαιρίες και τη συμπεριληπτικότητα.

Για να διασφαλιστεί η συνοχή κατά την εφαρμογή των εν λόγω αρχών, οι εργοδότες και οι χρηματοδότες θα πρέπει να προωθούν τη συνεχή κατάρτιση των παραγόντων που συμμετέχουν στη διαδικασία αξιολόγησης και επιβράβευσης.

2) Πρόσληψη

Σύμφωνα με τις αρχές της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της θεσμικής αυτονομίας, συνιστάται στους εργοδότες και τους χρηματοδότες να θεσπίσουν ανοικτές, διαφανείς και αξιοκρατικές διαδικασίες πρόσληψης και επιλογής, χωρίς να βαθμολογούνται αρνητικά οι διακοπές της σταδιοδρομίας ή οι μη γραμμικές σταδιοδρομίες, οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες και οι υβριδικές σταδιοδρομίες. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να προωθούν την αριστεία, την ισότητα των φύλων και την πολυμορφία και να είναι προσαρμοσμένες στο είδος της προκλητικής θέσης. Οι προκηρύξεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν ολοκληρωμένη περιγραφή των απαιτούμενων γνώσεων και ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένης περιγραφής των συνθηκών εργασίας και των δικαιωμάτων, των προοπτικών επαγγελματικής εξέλιξης, και επισκόπηση του χρονοδιαγράμματος. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να ενημερώνονται, πριν από τη διαδικασία επιλογής, σχετικά με τη διαδικασία πρόσληψης και τα κριτήρια επιλογής, τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων και τις προοπτικές επαγγελματικές εξέλιξης. Τα μέλη των επιτροπών θα πρέπει επίσης να ενημερώνονται και να εκπαιδεύονται σχετικά με τις αρχές που διέπουν τις δίκαιες συνθήκες πρόσληψης.

Διακυμάνσεις στη χρονολογική σειρά των βιογραφικών σημειωμάτων

Οι διακοπές της σταδιοδρομίας ή οι διακυμάνσεις στη χρονολογική σειρά του βιογραφικού σημειώματος δεν πρέπει να βαθμολογούνται αρνητικά, αλλά να θεωρούνται μέρος της επαγγελματικής σταδιοδρομίας και, κατά συνέπεια, δυναμικά πολύτιμο στοιχείο για την επαγγελματική εξέλιξη του ερευνητή προς μια πολυδιάστατη επαγγελματική πορεία. Θα πρέπει, συνεπώς, να επιτρέπεται στους υποψηφίους να υποβάλλουν βιογραφικά σημειώματα τα οποία να περιλαμβάνουν τεκμηριωμένα στοιχεία, αντιπροσωπευτικά των επιτευγμάτων και προσόντων που απαιτούνται για την κατάληψη των θέσεων για τις οποίες θέτουν υποψηφιότητα.

Αρχαιότητα

Το επίπεδο των απαιτούμενων προσόντων θα πρέπει να είναι ανάλογο με τις ανάγκες της κενής θέσης και να μη λειτουργεί ως εμπόδιο για την πρόσληψη. Η αξιολόγηση των προσόντων θα πρέπει να εστιάζει στα επιτεύγματα του υποψηφίου παρά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του υποψηφίου ή στη φήμη του οργανισμού όπου αποκτήθηκαν τα προσόντα. Δεδομένου ότι τα επαγγελματικά προσόντα μπορεί να αποκτηθούν σε αρχικό στάδιο μιας μακράς σταδιοδρομίας, θα πρέπει επίσης να προωθείται και να αναγνωρίζεται η αξία της διά βίου επαγγελματικής εξέλιξης.

3) Επιλογή

Κατά την πρόσληψη, στη διαδικασία επιλογής θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ολόκληρο το φάσμα εμπειριών των υποψηφίων. Πρέπει μεν να δίνεται έμφαση στις γενικές δυνατότητες και προοπτικές των υποψηφίων ως ερευνητών, αλλά να λαμβάνεται υπόψη και η δημιουργικότητα - όπως αξιολογείται βάσει των καινοτόμων ερευνητικών μεθόδων, προσεγγίσεων και αποτελεσμάτων τους - καθώς και το επίπεδο αυτονομίας τους. Οι επιτροπές επιλογής θα πρέπει να συγκεντρώνουν ποικιλία εμπειρογνώσιας, ικανοτήτων και πείρας σχετικά με την αξιολόγηση του υποψηφίου. Στις επιτροπές επιλογής θα πρέπει να υπάρχουν επαρκής ισορροπία μεταξύ των φύλων και, όπου κρίνεται σκόπιμο και εφικτό, να περιλαμβάνονται μέλη από διάφορους τομείς (δημόσιο και ιδιωτικό) και επιστημονικούς κλάδους, καθώς και από άλλες χώρες. Θα πρέπει να χρησιμοποιούνται, κατά το δυνατόν, ποικίλες πρακτικές επιλογής όπως η αξιολόγηση από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες και οι διά ζώσης και διαδικτυακές συνεντεύξεις. Τα μέλη των επιτροπών επιλογής θα πρέπει να είναι κατάλληλα εκπαιδευμένα ιδίως για την ελαχιστοποίηση της μεροληψίας με βάση το φύλο ή κάθε άλλης πιθανής μη συνειδητής μεροληψίας. Όλοι οι υποψήφιοι πρέπει επίσης να ενημερώνονται, μετά τη διαδικασία επιλογής, σχετικά με τα δυνατά σημεία και τις αδυναμίες της υποψηφιότητάς τους.

Καταπολέμηση των διακρίσεων

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών δεν θα πρέπει να κάνουν διακρίσεις οποιουδήποτε είδους εις βάρος ερευνητών λόγω φύλου, ηλικίας, φυλής, εθνικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, θρησκείας ή θρησκευτικών πεποιθήσεων, σεξουαλικού προσανατολισμού, γλώσσας, αναπηρίας, πολιτικών φρονημάτων, κοινωνικής ή οικονομικής κατάστασης.

4) Επαγγελματική ανέλιξη

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να εφαρμόζουν συστήματα αξιολόγησης όλων των ερευνητών, συμπεριλαμβανομένων των ιεραρχικά ανώτερων ερευνητών, με σκοπό την αξιολόγηση της εκτέλεσης των καθηκόντων τους, σε τακτική βάση και με διαφανή τρόπο, από ανεξάρτητη (και, στην περίπτωση των ανώτερων ερευνητών, κατά προτίμηση διεθνή) επιτροπή. Οι μη γραμμικές σταδιοδρομίες και οι σταδιοδρομίες που περιλαμβάνουν πολλαπλές επαγγελματικές δραστηριότητες, που χαρακτηρίζονται από γεωγραφική και τομεακή κινητικότητα και κινητικότητα μεταξύ οργανισμών, ή οι υβριδικές σταδιοδρομίες, που χαρακτηρίζονται από τον ταυτόχρονο συνδυασμό τομέων, αξίζουν πλήρη αναγνώριση και εκτίμηση σε ισότιμη βάση με τις γραμμικές σταδιοδρομίες —σταδιοδρομίες δηλαδή που ακολουθούν μια ευθεία εξέλιξη από τη μία θέση στην άλλη, συνήθως εντός του ίδιου τομέα ή επιστημονικού κλάδου.

Κατά τις εν λόγω διαδικασίες αξιολόγησης θα πρέπει να λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι γενικότερες δυνατότητες των ερευνητών, η ερευνητική τους δημιουργικότητα, τα αποτελέσματα της έρευνάς τους (π.χ. δημοσιεύσεις, δεδομένα, λογισμικό, μοντέλα, αλγόριθμοι, μέθοδοι, πρωτόκολλα, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, συνεισφορές πολιτικής), οι δραστηριότητές τους (π.χ. διαχείριση και ηγεσία, διδασκαλία/διαλέξεις, αξιολόγηση από ομοτίμους, εποπτεία, μεντορία, επιχειρηματικότητα, αξιοποίηση της γνώσης, εθνική ή διεθνής συνεργασία, διοικητικά καθήκοντα, παροχή υπηρεσιών στην κοινωνία, επικοινωνία και αλληλεπίδραση της επιστήμης με την κοινωνία), η ερευνητική τους συμπεριφορά (π.χ. δεοντολογία και ακεραιότητα, μεθοδολογική πειθαρχία, έγκαιρη ανταλλαγή γνώσεων και δεδομένων, ανοικτή συνεργασία) και η κινητικότητά τους, παράγοντες που θα πρέπει να συνηγορούνται στο πλαίσιο της επαγγελματικής ανέλιξης.

Απαιτείται ένα διαφανές, δομημένο, συμπεριληπτικό και ισότιμο ως προς το φύλο σύστημα επαγγελματικής ένταξης και ανέλιξης για την ενίσχυση των σταδιοδρομιών στον ακαδημαϊκό χώρο, έως τις ανώτατες θέσεις. Για τον σκοπό αυτόν, θα μπορούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο ανάπτυξης συστημάτων αναλόγων με εκείνο της προγραμματισμένης πανεπιστημιακής σταδιοδρομίας (tenure track), τα οποία θα πρέπει να νοούνται ως καθορισμένα πλαίσια εντός των οποίων μια σύμβαση ορισμένου χρόνου εμπεριέχει την προοπτική εξέλιξης σε μόνιμη θέση υπό την προϋπόθεση θετικής αξιολόγησης, στο επίπεδο των κρατών μελών και των ερευνητικών οργανισμών.

Συνδημιουργία

Κατά την αξιολόγηση του προσωπικού τους, οι οργανισμοί πρέπει να εκτιμούν θετικά τη συνδημιουργία, ως απόδειξη εποικοδομητικής προσέγγισης στη διεξαγωγή ερευνών. Κατά συνέπεια, οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να αναπτύξουν στρατηγικές, πρακτικές και διαδικασίες οι οποίες να προσφέρουν στους ερευνητές, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας, τις αναγκαίες συνθήκες πλαισίου ώστε να αναγνωρίζονται, να καταχωρίζονται και/ή να μνημονεύονται, βάσει της πραγματικής τους συνεισφοράς, ως συνδημιουργοί εργασιών, συνδημιουργοί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας κ.λπ., ή να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα των ερευνητικών τους εργασιών ανεξάρτητα από τους επόπτες τους. Θα πρέπει επίσης να προσφέρουν κατάρτιση και σεμινάρια σε ερευνητές, ιδίως δε ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, σε σχέση με δεοντολογικά ορθές πρακτικές διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένης της κατανόησης των επιμέρους συνεισφορών και των δικαιωμάτων και των ευθυνών τους.

Αναγνώριση της εμπειρίας κινητικότητας

Οποιαδήποτε συναφής εμπειρία κινητικότητας όπως π.χ. διαμονή σε άλλη χώρα/περιφέρεια ή σε άλλο ερευνητικό πλαίσιο (δημόσιο ή ιδιωτικό), μεταπήδηση από έναν επιστημονικό κλάδο ή τομέα σε άλλον, είτε στο πλαίσιο της αρχικής ερευνητικής κατάρτισης είτε σε μεταγενέστερο στάδιο της ερευνητικής σταδιοδρομίας, ή εμπειρία εικονικής κινητικότητας, θα πρέπει να θεωρείται πολύτιμο στοιχείο της επαγγελματικής εξέλιξης του ερευνητή.

ΠΥΛΩΝΑΣ 3 — ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

-
1. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΕΣ
 2. ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
 3. ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ
 4. ΔΙΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ
-

Η βελτίωση των συνθηκών εργασίας των ερευνητών θα πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο του πλαισίου πολιτικής της Ένωσης για τις ερευνητικές σταδιοδρομίες. Σε αυτόν τον τομέα προτείνονται διάφορες δράσεις που θα συμβάλουν στη σταθερότητα της απασχόλησης και στον καθορισμό των εργασιακών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των ερευνητών, με την επιφύλαξη των εθνικών νομοθεσιών και συνθηκών. Τονίζεται επίσης η ανάγκη εργοδότες και χρηματοδότες να αναπτύξουν ερευνητική νοοτροπία για ερευνητική αριστεία και να οδηγήσουν σε μια ακμάζουσα ερευνητική κοινότητα.

1) Συνθήκες εργασίας, χρηματοδότηση και αποδοχές

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι συνθήκες εργασίας των ερευνητών, περιλαμβανομένων των ερευνητών με αναπηρία, προσφέρουν, κατά περίπτωση, την ευελιξία και την προσβασιμότητα που θεωρούνται απαραίτητες για την επιτυχή διεξαγωγή της έρευνας, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις περιστάσεις του εκάστοτε κράτους και με εθνικές ή κλαδικές συμβάσεις συλλογικής διαπραγμάτευσης. Θα πρέπει να αποσκοπούν να παράσχουν συνθήκες εργασίας που να είναι ευνοϊκές για τον συνδυασμό της προσωπικής ζωής, της οικογένειας, της φροντίδας, της υγείας, της ασφάλειας και της συνολικής ευημερίας, χωρίς να αποβαίνουν εις βάρος της ερευνητικής σταδιοδρομίας. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται, μεταξύ άλλων, στο ευέλικτο ωράριο εργασίας, στη μερική απασχόληση, στην τηλεργασία και τις εκπαιδευτικές άδειες, καθώς και στις απαραίτητες οικονομικές και διοικητικές διατάξεις που διέπουν αυτές τις ρυθμίσεις. Οι εργοδότες θα πρέπει να προσφέρουν εργασιακές συνθήκες και περιβάλλον που να προάγουν την ψυχική υγεία και την σωματική ευεξία των ερευνητών, περιλαμβάνοντας και κατάλληλες διαδικασίες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, περιλαμβανομένης της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Ερευνητικό περιβάλλον

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να μεριμνούν ώστε να δημιουργηθεί ένα περιβάλλον έρευνας ή ερευνητικής κατάρτισης που να προσφέρει τα περισσότερα ερεθίσματα, κατάλληλο εξοπλισμό, κατάλληλες εγκαταστάσεις και ευκαιρίες, μεταξύ άλλων για εξ αποστάσεως συνεργασία μεταξύ ερευνητικών δικτύων, καθώς και το ανώτατο επίπεδο υγείας και ασφάλειας σύμφωνα με τους ενωσιακούς, εθνικούς και τομεακούς κανονισμούς. Οι χρηματοδότες θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκείς πόρους προς υποστήριξη της εκτέλεσης του συμφωνημένου προγράμματος εργασιών. Ειδικότερα, είναι σημαντικό να υπάρχει εξειδικευμένο προσωπικό υποστήριξης —π.χ. διευθυντές και διαχειριστές έρευνας.

Αιτίσεις/ενστάσεις

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να εφαρμόζουν, σύμφωνα με τους σχετικούς κανόνες και κανονισμούς του εθνικού, ενωσιακού ή διεθνούς δικαίου, κατάλληλες διαδικασίες εξέτασης των αιτιάσεων/ενστάσεων των ερευνητών, περιλαμβανομένων όσων αφορούν διαφορές μεταξύ εποπτών και νέων (R1) / αναγνωρισμένων (R2) ερευνητών, ενδεχομένως με τον ορισμό αμερόληπτου διαμεσολαβητή για τον σκοπό αυτό. Οι σχετικές διαδικασίες πρέπει να προσφέρουν σε όλο το ερευνητικό προσωπικό εμπιστευτική και άτυπη αρωγή για την επίλυση συγκρούσεων, διαφορών και παραπόνων εργασιακού χαρακτήρα, με σκοπό την προαγωγή της δίκαιης και λογικής μεταχείρισης του προσωπικού στο εσωτερικό του ιδρύματος και τη βελτίωση της γενικής ποιότητας των συνθηκών και του περιβάλλοντος εργασίας.

Συμμετοχή στη διακυβέρνηση του ιδρύματος

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να αναγνωρίζουν ως πλήρως θεμιτή, και δη ευκαταία, την εκπροσώπηση των ερευνητών στα αρμόδια όργανα πληροφόρησης, διαβούλευσης και λήψης αποφάσεων των ιδρυμάτων στα οποία εργάζονται, ώστε να προστατεύουν και να προάγουν τα ατομικά και συλλογικά τους συμφέροντα και να συμβάλλουν ενεργά στη λειτουργία του ιδρύματος.

Χρηματοδότηση και αποδοχές

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ερευνητές, ανεξάρτητα από το καθεστώς τους, απολαμβάνουν δικαίους και ελκυστικούς όρους αμοιβής —χρηματοδότηση και μισθούς— με επαρκείς και δικαίες παροχές κοινωνικής ασφάλισης —που να περιλαμβάνουν παροχές ασθένειας και γονικές παροχές, συνταξιοδοτικά δικαιώματα και επιδόματα ανεργίας, επιδόματα γήρατος και επιζώντος συζύγου, επιδόματα αναπηρίας και επιδόματα για εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες— σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία και τις εθνικές ή κλαδικές συμβάσεις συλλογικής διαπραγμάτευσης. Η διασφάλιση τέτοιων όρων θα πρέπει να περιλαμβάνει ερευνητές σε όλα τα στάδια σταδιοδρομίας τους, μαζί και τους νέους ερευνητές (R1), ανάλογα με το νομικό τους καθεστώς, τις επιδόσεις τους και το επίπεδο των επαγγελματικών προσόντων και ευθυνών τους. Οι ερευνητές θα πρέπει να ενημερώνονται για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους προκειμένου να κατανοούν πώς φορολογούνται οι μισθοί τους και θα πρέπει να πληροφορούνται με διαφάνεια για δικαιώματα κοινωνικής προστασίας όπως π.χ. τα εθνικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα.

2) Σταθερότητα απασχόλησης

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναλάβουν αποφασιστικές δράσεις για να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της επισφάλειας και να στηρίξουν την εργασιακή ασφάλεια και σταθερότητα. Αυτό θα μπορούσε, σε προαιρετική βάση, να περιλαμβάνει τη θέσπιση ανώτατου ορίου για τον αριθμό των συμβάσεων ορισμένου χρόνου ανά ίδρυμα επί του συνόλου των ανθρώπινων πόρων των ερευνητών. Όταν εκτελούνται ερευνητικά καθήκοντα που είναι μόνιμα, μακροπρόθεσμα ή ιδιαίτερα επαναληπτικά, ως κατάλληλο μέσο ενδείκνυται μόνιμες συμβάσεις ή συμβάσεις αορίστου χρόνου. Στους ερευνητές με συμβάσεις ορισμένου χρόνου θα πρέπει να προσφέρονται ειδικές υπηρεσίες επαγγελματικής εξέλιξης και παροχής συμβουλών ώστε να διασφαλίζεται συνέχεια σταδιοδρομίας.

Ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους (R1-R2)

Η επισφάλεια της απασχόλησης αποτελεί ιδιαίτερο ζήτημα στην ακαδημαϊκή κοινότητα. Για να καταπολεμηθεί η κατάσταση αυτή, συνιστάται η υλοποίηση —με την επιφύλαξη της εθνικής νομοθεσίας και των εθνικών περιστάσεων— ειδικών μέτρων που να στηρίζουν τους ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους παρέχοντας σε νέους ερευνητές (R1) κοινωνική προστασία και συνθήκες εργασίας οι οποίες ισχύουν για ερευνητές σε άλλα στάδια σταδιοδρομίας και επαρκές εισόδημα, προωθώντας τη συμμετοχή ερευνητών που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους σε ερευνητικές ομάδες χωρίς να απαιτούν από αυτούς καθήκοντα άσχετα με την επιστημονική τους κατάρτιση και αναγνωρίζοντας την κινητικότητα μεταξύ ιδρυμάτων και τη διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφική κινητικότητα, περιλαμβανομένης της εικονικής κινητικότητας. Επιπλέον, τα ιδρύματα διορισμού θα πρέπει να θεσπίσουν σαφείς κανόνες και σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για την πρόσληψη και τον διορισμό αναγνωρισμένων ερευνητών (R2), περιλαμβανομένης της μέγιστης διάρκειας και των στόχων των διορισμών αυτών. Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές θα πρέπει να συνοπολογίζουν τη διάρκεια προηγούμενων μεταδιδασκτορικών διορισμών σε άλλα ιδρύματα και να λαμβάνουν υπόψη ότι το μεταδιδασκτορικό καθεστώς είναι αναγκαία μεταβατικό, με κύριο σκοπό να προσφέρει πρόσθετες ευκαιρίες επαγγελματικής εξέλιξης για μια ερευνητική σταδιοδρομία μακροπρόθεσμων προοπτικών με σύμβαση ορισμένου χρόνου ή μονιμότητα.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να ενημερώνουν τους ερευνητές στην αρχή της σταδιοδρομίας τους για ευκαιρίες σταδιοδρομίας, εντός και εκτός της ακαδημαϊκής κοινότητας, προσφέροντας ευρεία επαγγελματική εξέλιξη, ιδίως κατά το στάδιο R2, πιο διαφανείς και προβλέψιμες προοπτικές σταδιοδρομίας και ευκαιρίες μάθησης στον χώρο εργασίας σε διάφορους τομείς.

3) Συμβατικές και νομικές υποχρεώσεις

Οι ερευνητές κάθε επιπέδου θα πρέπει να γνωρίζουν τους εθνικούς, τομεακούς ή θεσμικούς κανονισμούς που διέπουν τους όρους κατάρτισης, επιμόρφωσης και εργασίας. Στους ρυθμιστικούς αυτούς κανόνες συγκαταλέγονται και οι κανόνες περί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, καθώς και οι απαιτήσεις και οι όροι τυχόν χορηγών ή χρηματοδοτών, ανεξαρτήτως της φύσης της σύμβασής τους. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να παρέχουν αντίγραφα των εγγράφων αυτών στην αγγλική γλώσσα. Οι ερευνητές θα πρέπει να τηρούν αυτούς τους κανονισμούς, παραδίδοντας τα απαιτούμενα αποτελέσματα —π.χ. διατριβές, δημοσιεύσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εκδόσεις, νέα προϊόντα κ.λπ.— όπως αυτά καθορίζονται στη σχετική σύμβαση ή σε ισοδύναμο έγγραφο.

Δεδομένης της αυξανόμενης εστίασης στην ασφάλεια των γνώσεων, οι ερευνητές θα πρέπει να εφαρμόζουν πάντοτε ασφαλείς πρακτικές εργασίας, σύμφωνες με τη σχετική εθνική και ενωσιακή νομοθεσία, μεταξύ άλλων λαμβάνοντας τις απαιτούμενες προφυλάξεις για την υγεία και την ασφάλεια και για ανάκαμψη από τυχόν κυβερνοεπιθέσεις και καταστροφές τεχνολογίας πληροφοριών, π.χ. προβλέποντας κατάλληλες στρατηγικές για τη δημιουργία αντιγράφων ασφαλείας. Θα πρέπει επίσης να γνωρίζουν τις ισχύουσες εθνικές και ενωσιακές νομικές απαιτήσεις σε θέματα προστασίας δεδομένων και προστασίας του απορρήτου και να λαμβάνουν πάντοτε τα αναγκαία μέτρα για να τις τηρούν.

4) Διάδοση και αξιοποίηση αποτελεσμάτων

Όλοι οι ερευνητές θα πρέπει να εφαρμόζουν πρακτικές ανοικτής επιστήμης προκειμένου να διασφαλίζουν, σύμφωνα με τις συμβατικές τους ρυθμίσεις, ότι τα αποτελέσματα των ερευνητικών τους εργασιών διαδίδονται, καθίστανται ανοικτά διαθέσιμα και αξιοποιούνται, π.χ. μέσω κοινοποίησης, μεταφοράς σε άλλα ερευνητικά πλαίσια ή, κατά περίπτωση, εμπορικής εκμετάλλευσής τους. Οι ανώτεροι ερευνητές αναμένεται να αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο ώστε να διασφαλίζουν ότι η έρευνα αποδίδει καρπούς και ότι τα αποτελέσματα αξιοποιούνται εμπορικά και/ή καθίστανται διαθέσιμα στο κοινό, όποτε προκύπτει ευκαιρία.

Συναφώς, οι ερευνητές θα πρέπει να διευκολύνονται από τους εργοδότες και τους χρηματοδότες τους μέσω της σχετικής κατάρτισης για την απόκτηση δεξιοτήτων και πρόσβασης σε κατάλληλη χρηματοδότηση, υποδομή και στήριξη. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναγνωρίζουν τη συμμετοχή των ερευνητών σε πρακτικές ανοικτής επιστήμης, να προσφέρουν κίνητρα για την προώθησή της και να την επιβραβεύουν κατά την αξιολόγηση των προγραμμάτων πρόσληψης, επαγγελματικής ανέλιξης και χρηματοδότησης.

Διανοητικοί πόροι, περιλαμβανομένων δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ερευνητές σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους αποζημιώνονται επαρκώς για τα οφέλη που προκύπτουν από —τυχόν— εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων τους στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας, όπου ενδείκνυται διασφαλίζοντας τη συγκυριότητα των δικαιωμάτων διανοητικής (π.χ. πνευματικής) ιδιοκτησίας. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να το προβλέπουν αυτό ρητά στη στρατηγική τους για τη διαχείριση των διανοητικών πόρων και να δημοσιοποιούν τη στρατηγική αυτή. Η στρατηγική διαχείρισης διανοητικών πόρων θα πρέπει να καλύπτει τη δημιουργία, τη διαχείριση, την κυριότητα και τη χρήση όλων των ειδών διανοητικών πόρων —μεταξύ αυτών και αξιολογημένων από ομοτίμους δημοσιεύσεων, δεδομένων, τεχνογνωσίας, προτύπων— και να υποστηρίζει πρακτικές ανοικτής επιστήμης.

Η στρατηγική αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει σαφή αναφορά στις διατάξεις περί κυριότητας και στα δικαιώματα πρόσβασης που εκχωρούνται στους ερευνητές και/ή, κατά περίπτωση, στους εργοδότες τους ή σε άλλα μέρη, περιλαμβανομένων εταιρών του κλάδου, όπως ενδεχομένως προβλέπεται σε ειδικές συμφωνίες συνεργασίας ή άλλων ειδών συμφωνίες.

Επικοινωνία με το κοινό

Οι ερευνητές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ερευνητικές τους δραστηριότητες γίνονται γνωστές στην ευρύτερη κοινωνία κατά τρόπο ώστε να είναι κατανοητές από μη ειδικούς, βελτιώνοντας έτσι την κατανόηση της επιστήμης από το κοινό. Η άμεση συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών και τους πολίτες θα βοηθήσει τους ερευνητές να κατανοήσουν καλύτερα το ενδιαφέρον του κοινού όσον αφορά τις προτεραιότητες για την έρευνα και τις ανησυχίες του κοινού, καθώς επίσης να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες για από κοινού σχεδιασμό και συνδημιουργία με την κοινωνία, όπου συντρέχει περίπτωση.

ΠΥΛΩΝΑΣ 4 — ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΑΛΕΝΤΩΝ

-
1. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑΣ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΕΣ
 2. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
 3. ΣΥΝΕΧΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
 4. ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΝΤΟΡΙΑ (MENTORING)
-

Η ερευνητική κοινότητα είναι ποικιλόμορφη ως προς τα talenta, τις δεξιότητες, τις ικανότητες, τις δυνατότητες και τους ρόλους. Όσο περισσότερο προωθούνται και αναπτύσσονται τα talenta αυτά, τόσο καλύτερη είναι η ποιότητα της έρευνας και τόσο μεγαλύτερη είναι η σημασία της παραγόμενης γνώσης για την κοινωνία. Η ενθάρρυνση της συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης, παράλληλα με την κατάρτιση σε δεξιότητες, είναι απαραίτητη για να διατηρηθεί η επιστημονική επάρκεια και να παρασχεθεί στους ερευνητές ευρύ φάσμα επαγγελματικών ευκαιριών στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

1) Επιβράβευση διαφοροποιημένων ερευνητικών σταδιοδρομιών

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναγνωρίσουν ότι οι ερευνητές μπορεί να ακολουθούν πολύ διαφοροποιημένες σταδιοδρομίες τόσο στην έρευνα όσο και σε άλλους τομείς. Η διαφοροποίηση περιλαμβάνει συνήθως την κινητικότητα σε όλες τις μορφές της: διακρατική ή εντός της χώρας, διατομεακή, μεταξύ ιδρυμάτων, διεπιστημονική και υπερεπιστημονική και εικονική κινητικότητα. Αυτό απαιτεί αξιολόγηση ποιότητας περισσότερο βασισμένη στο ταλέντο και ευαίσθητη στην πολυμορφία, προώθηση υπεύθυνης χρήσης των μετρήσεων, εξέταση ποικίλων συνεισφορών και του δυναμικού αντικτύπου τους, ποικίλες δραστηριότητες και πρακτικές όπως διδασκαλία και δεξιότητες, αξιολόγηση από ομοτίμους, διαχείριση και ηγεσία, εποπτεία, mentorία, αξιοποίηση της γνώσης και δραστηριότητες μεταβίβασης τεχνολογίας, επιχειρηματικότητα και συνεργασία με τη βιομηχανία, ανάπτυξη δραστηριοτήτων χάραξης πολιτικής βασισμένων στην τεκμηρίωση, επικοινωνία της επιστήμης και διάδρασή της με την κοινωνία, πρακτικές ανοικτής επιστήμης, ομαδική επιστήμη, μεταξύ άλλων, καθώς και κινητικότητα.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να προωθήσουν μέτρα που θα ευαισθητοποιούν τους ερευνητές, ιδίως όσους βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, σχετικά με τις ευκαιρίες που προσφέρονται σε όλους τους σχετικούς τομείς, καθώς επίσης να προωθήσουν μια νοοτροπία διαφοροποίησης των σταδιοδρομιών για καλύτερη προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη. Αυτό θα απαιτήσει συμβουλευτικές, εποπτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σταδιοδρομίας για να τονωθεί η διατομεακή, διεπιστημονική και γεωγραφική κινητικότητα, καθώς και η δημιουργία και ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

2) Επαγγελματική εξέλιξη και παροχή συμβουλών

Οι εργοδότες και χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να καταρτίζουν, κατά προτίμηση στο πλαίσιο της διαχείρισης ανθρώπινων πόρων που εφαρμόζουν, συγκεκριμένη στρατηγική για την επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, ανεξάρτητα από το συμβατικό τους καθεστώς, περιλαμβανομένων των ερευνητών που απασχολούνται βάσει συμβάσεων ορισμένου χρόνου. Στο πλαίσιο αυτό, οι ερευνητές θα πρέπει να λαμβάνουν στήριξη ώστε να καταρτίσουν ατομικό σχέδιο σταδιοδρομίας, προσδιορίζοντας την κατάρτιση και την έρευνα που απαιτούνται για να πετύχουν τους στόχους της σταδιοδρομίας τους. Η στρατηγική αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τη διαθεσιμότητα μεντόρων οι οποίοι θα προσφέρουν στήριξη και καθοδήγηση στους ερευνητές σχετικά με την προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη, θα τους ενθαρρύνουν και θα τους βοηθούν να ξεπεράσουν τυχόν αισθήματα ανασφάλειας ως προς το επαγγελματικό τους μέλλον. Όλοι οι ερευνητές θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τις εν λόγω διατάξεις και ρυθμίσεις και να ενεργούν με προορατικό και υπεύθυνο τρόπο για την εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να εξασφαλίζουν, είτε στα οικεία ιδρύματα είτε μέσω συνεργασίας με άλλες δομές, προσβάσιμη και επικαιροποιημένη επαγγελματική καθοδήγηση και βοήθεια για την εύρεση εργασίας, παρέχοντας πληροφορίες, καθοδήγηση και υποστήριξη για την επαγγελματική εξέλιξη τόσο εντός όσο και εκτός του οικείου ιδρύματος. Αυτά θα πρέπει να προσφέρονται στους ερευνητές σε όλα τα στάδια της σταδιοδρομίας τους, ανεξάρτητα από το συμβατικό καθεστώς τους.

3) Συνεχής επαγγελματική εξέλιξη

Οι ερευνητές θα πρέπει, καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, να αναζητούν προορατικά ευκαιρίες για να βελτιώνονται συνεχώς αναβαθμίζοντας και επεκτείνοντας τακτικά τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους, ο δε εργοδότης/χρηματοδότης τους θα πρέπει να τους δίνει σχετικές ευκαιρίες. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με διάφορα μέσα, όπως π.χ. επίσημη επιμόρφωση, εργαστήρια, συνέδρια και εργαλεία ηλεκτρονικής μάθησης ή συνεργασία στο πλαίσιο ομάδας και των αντιστοιχών δικτύων. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην κατάρτιση νέων ερευνητών (R1), η πλειονότητα των οποίων είναι υποψήφιοι διδάκτορες στην αρχή της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας.

Πρόσβαση σε ερευνητική κατάρτιση και άσκηση και σε συνεχή επαγγελματική επιμόρφωση

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι όλοι οι ερευνητές, σε οποιοδήποτε στάδιο της σταδιοδρομίας τους και ανεξαρτήτως του συμβατικού τους καθεστώτος, έχουν την ευκαιρία να εξελιχθούν επαγγελματικά και να βελτιώσουν την απασχολησιμότητά τους μέσω πρόσβασης σε μέτρα συνεχούς ανάπτυξης δεξιοτήτων και προσόντων. Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αναλάβουν δράση για να στηρίζουν την ανάπτυξη και την παροχή στοχευμένης κατάρτισης, να διευκολύνουν ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανεπίκευσης των ερευνητών με προοπτική διά βίου μάθησης και να προωθήσουν την διατομεακή και διεπιστημονική κινητικότητα. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να αξιολογούνται σε τακτική βάση ως προς την προσβασιμότητα και το βαθμό χρησιμοποίησής τους, καθώς και την αποτελεσματικότητά τους από άποψη βελτίωσης επαγγελματικών ικανοτήτων, δεξιοτήτων και προοπτικών απασχόλησης.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να αποδίδουν επαρκή σημασία στην ανάγκη προώθησης των επιχειρηματικών ικανοτήτων των ερευνητών, με στόχο να επιτρέψουν σε όσους ακολουθούν επιχειρηματική σταδιοδρομία να συνδυάσουν τις ικανότητες παραγωγής γνώσεων με την ικανότητα αξιοποίησης των γνώσεων αυτών, ώστε οι καινοτόμες ιδέες να μετατρέπονται σε επιχειρηματικές δραστηριότητες και να προωθούν την καινοτομία και την πρόοδο.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να είναι συμβατή η διδακτορική κατάρτιση με διαλειτουργικές σταδιοδρομίες σε όλους τους σχετικούς τομείς και για να υιοθετηθούν πρακτικές ανοικτής επιστήμης, μεταξύ άλλων χρησιμοποιώντας το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων για τους ερευνητές (ResearchComp), τις αρχές για καινοτόμο διδακτορική κατάρτιση, τον ευρωπαϊκό κώδικα δεοντολογίας για την ακεραιότητα της έρευνας και όποιες άλλες μελλοντικές πρωτοβουλίες αναληφθούν για να ενισχύσουν τις εγκάρσιες δεξιότητες των ερευνητών.

Επικύρωση δεξιοτήτων

Στο πλαίσιο της διέυρυνσης των συνόλων δεξιοτήτων των ερευνητών, εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να προβλέπουν τη δέουσα εκτίμηση και αξιολόγηση της τυπικής και μη τυπικής κατάρτισης, περιλαμβανομένων των δεξιοτήτων και της κατάρτισης στον χώρο εργασίας, ιδίως στο πλαίσιο της διεθνούς, διατομεακής και διεπιστημονικής κινητικότητας. Η αξιολόγηση θα πρέπει να πραγματοποιείται με δίκαιο και διαφανή τρόπο εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Διδασκαλία

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα αποτελεί απαραίτητο μέσο για τη δόμηση και τη διάδοση της γνώσης και είναι πολύτιμο εφόδιο στην επαγγελματική σταδιοδρομία ενός ερευνητή. Η διδασκαλία θα πρέπει να επωφελείται από τις επιστημονικές γνώσεις και να τις αξιοποιεί, καθώς επίσης να προωθεί το ερευνητικό ενδιαφέρον μεταξύ των σπουδαστών. Η συμμετοχή των ερευνητών στη διδασκαλία θα πρέπει να υποστηρίζεται και να αναγνωρίζεται πλήρως, και ενδέχεται να ποικίλλει σε διαφορετικές χρονικές στιγμές μιας σταδιοδρομίας. Θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, διασφαλίζοντας ότι λαμβάνουν τη δέουσα υποστήριξη και ότι οι διδακτικές ευθύνες —που περιλαμβάνουν διαλέξεις, διδασκαλία, εποπτεία και μεντορία— είναι συμβατές με τις ερευνητικές τους δραστηριότητες ή την ερευνητική τους κατάρτιση.

Εργοδότες και χρηματοδότες θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι τα διδακτικά καθήκοντα αμειβονται επαρκώς και λαμβάνονται υπόψη στα συστήματα αξιολόγησης από πρώιμο στάδιο της σταδιοδρομίας των ερευνητών. Θα πρέπει επίσης να διασφαλιστεί ότι ο χρόνος που αφιερώνουν ανώτερα στελέχη του προσωπικού στην κατάρτιση και την μεντορία ερευνητών στην αρχή της σταδιοδρομίας τους —R1, R2— υπολογίζεται ως μέρος των διδακτικών τους καθηκόντων. Η παροχή κατάλληλης κατάρτισης για την άσκηση καθηκόντων διδασκαλίας και καθοδήγησης πρέπει να αποτελεί μέρος της αρχικής κατάρτισης και της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών.

4) Εποπτεία και Μεντορία (Mentoring)

Η κατάλληλη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού και ομάδων είναι ζωτικής σημασίας για τα ερευνητικά εργασιακά περιβάλλοντα, καθώς η επιστήμη αποτελεί εξ ορισμού κοινό εγχείρημα. Θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή τα προγράμματα κατάρτισης, τα εργαλεία και οι μηχανισμοί αξιολόγησης που απαιτούνται για να διασφαλιστεί ότι οι ανώτεροι και οι κορυφαίοι ερευνητές διαχειρίζονται το προσωπικό και τις ομάδες τους με δίκαιο και αμερόληπτο τρόπο, χωρίς έμφυλες ή άλλες προκαταλήψεις —όπως προκαταλήψεις λόγω θρησκείας, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλής, εθνοτικής καταγωγής, κοινωνικοοικονομικού υπόβαθρου κ.λπ.— και ότι δημιουργούν γόνιμες και συνεργατικές εργασιακές σχέσεις με τους ομοτίμους τους. Αυτό αναμένεται να συμβάλει στη δημιουργία υγιών, δίκαιων και δημιουργικών περιβαλλόντων όπου κάθε άτομο θα τυγχάνει σεβασμού, κατάλληλων κινήτρων, αναγνώρισης και φροντίδας.

Οι εργοδότες και οι χρηματοδότες ερευνητών θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι ορίζεται σαφώς ένα άτομο ή μια ομάδα ατόμων που θα μπορούν να συμβουλευθούν οι νέοι (R1) και οι αναγνωρισμένοι (R2) ερευνητές για θέματα σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων τους, και θα πρέπει να ενημερώνουν σχετικά τους ερευνητές.

Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει να ορίζουν σαφώς ότι ο προτεινόμενος επόπτης διαθέτει επαρκές επίπεδο εμπειρογνομosυνης στην εποπτεία έρευνας και ότι έχει τον χρόνο και την αφοσίωση να προσφέρει κατάλληλη υποστήριξη στον ασκούμενο ερευνητή· επιπλέον, θα πρέπει να προβλέπουν τις αναγκαίες διαδικασίες προόδου και επανεξέτασης, καθώς και τους αναγκαίους μηχανισμούς ανατροφοδότησης.

Ειδικές διατάξεις για την ένταξη, την ερευνητική υποστήριξη και την επαγγελματική εξέλιξη των ερευνητών, για την παροχή μεντορίας και φροντίδας, για την επικοινωνία και την επίλυση συγκρούσεων, καθώς και για την κατάρτιση και την επαγγελματική εξέλιξη των εποπτών προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές των MSCA περί εποπτείας. Οι κατευθυντήριες γραμμές των MSCA περί εποπτείας αποτελούν ένα σύνολο συστάσεων προς τα άτομα και τα ιδρύματα που λαμβάνουν χρηματοδότηση στο πλαίσιο των MSCA. Οι κατευθυντήριες γραμμές προωθούν αποτελεσματική εποπτεία, μεντορία και κατάλληλο προσανατολισμό σταδιοδρομίας.

Σχέσεις με τους επόπτες

Οι εκπαιδευόμενοι και ασκούμενοι ερευνητές θα πρέπει να έχουν δομημένη και τακτική σχέση με τους επόπτες τους και με τους εκπροσώπους της σχολής ή του τμήματος και να επωφελούνται πλήρως από τη σχέση αυτή. Οι επόπτες θα πρέπει επίσης να υποστηρίζουν ενεργά ιδίως τους ερευνητές που βρίσκονται στην αρχή της σταδιοδρομίας τους, διοργανώνοντας συναντήσεις ανατροφοδότησης με αυτούς και προωθώντας δραστηριότητες κατάρτισης σχετικές με το έργο τους.

Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να τηρούν αρχείο της προόδου και των ευρημάτων των ερευνητικών εργασιών, να λαμβάνουν ανατροφοδότηση μέσω εκθέσεων και σεμιναρίων, να χρησιμοποιούν την ανατροφοδότηση αυτή και να εργάζονται τηρώντας τα συμφωνημένα χρονοδιαγράμματα, ορόσημα, παραδοτέα και/ή ερευνητικά αποτελέσματα.

Ανώτεροι ερευνητές

Οι ανώτεροι ερευνητές —R3 και R4— θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στον πολλαπλό ρόλο που έχουν ως επόπτες, μέντορες, επαγγελματικοί σύμβουλοι, επικεφαλής εργασιών, συντονιστές έργων, διαχειριστές ή υπεύθυνοι επιστημονικής επικοινωνίας. Θα πρέπει να εκτελούν τα καθήκοντα αυτά σύμφωνα με τα υψηλότερα επαγγελματικά πρότυπα και να έχουν πρόσβαση στην κατάλληλη κατάρτιση. Όσον αφορά τον ρόλο που έχουν ως επόπτες ή μέντορες ερευνητών, οι ανώτεροι ερευνητές θα πρέπει να αναπτύσσουν επικοινωνιακή και θετική σχέση με νέους (R1) και αναγνωρισμένους (R2) ερευνητές ώστε να εξασφαλίζουν τις προϋποθέσεις για αποτελεσματική μεταφορά γνώσεων και για τη μελλοντική επιτυχή εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους. Η υποστήριξη της επαγγελματικής εξέλιξης των ερευνητών R1 και R2 με τη μετάδοση πείρας και αξιών σε ένα αξιόπιστο και εμπιστευτικό περιβάλλον αποτελεί έναν ρόλο υψηλής ευθύνης.